

DELAVSKA ENOTNOST

24. JANUARJA 1970 — ŠT. 3 — LETO XXVIII.

Ob 60-letnici E. Kardelja

»Mati in oče sta bila delavca — in to zavedna člana delavskega gibanja — tako da sem bil že od otroških let pod vplivom tega gibanja in se nisem od njega nikdar ločil. Ko sem bil star 14 let, sem se moral odločiti med Orjuno in trboveljskimi rudarji in sem se seveda odločil za trboveljske rudarje ter zato doživel prve politične težave v šoli s sošolci in učitelji. Ko sem bil star 16 let, sem že pomagal tiskati na ciklostilu ilegalne letake. Ko sem bil star 17 let, sem v političnih demonstracijah prvič na lastnem hrbtu začutil, kaj pomeni policijski pendrek.«

Tako je v intervjuju za naš list maja lanskega leta opisal začetke svoje revolucionarne poti tovariš Edvard Kardelj, ki bo te dni — 27. januarja — praznoval svojo šestdesetletnico. Ljubljana, njegovo rojstno mesto, je bila tudi torišče njegovega začetnega revolucionarnega dela. S šestnajstim leti je postal član SKOJ, leto dni pozneje je bil že član Mestnega komiteja SKOJ za Ljubljano, z osemnajstim leti je postal član Komunistične partije Jugoslavije, z devetnajstim leti pa sekretar Pokrajinskega komiteja SKOJ za Slovenijo. Istega leta je končal učiteljske.

Ni še bil star dvajset let, ko je bil prvič zaprt — za dva meseca. Komaj nekaj mesecev starejši je že spoznal Glavnjačo in zverinske metode, ki jih je uporabljala beograjska po-

Jubilej revolucionarja

licija, ko je skušala fizično in psihično zlomiti komuniste-revolucionarje. Zapor v Zabeli pri Počarjevu, kjer je prestal dvoletno kazen, se mu po Glavnjači gotovo ni zdel težak, kot že prekaljen komunistični borec ga je izkoristil za marksistični študij.

Po vrnitvi v Ljubljano je kot član Pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo skupaj z Borisom Kidričem delal na povezovanju ostankov partijskih organizacij, ki jih je razbila šestojanuarska diktatura. Po dveh letih so te organizacije bile ne samo ponovno postavljene na noge, temveč tudi okrepjene.

Sledili sta dve leti šolanja na Leninski šoli v Moskvi, nato pa je prišlo do enega najpomembnejših mejnikov na življenjski in revolucionarni poti Edvarda Kardelja; januarja leta 1937 je postal sodelavec Josipa Broza-Tita in od takrat naprej se to sodelovanje ni nikoli več prekinilo, temveč samo še poglabljalo.

Centralni komite KPJ je takrat deloval v Parizu in Tito, njegov organizacijski sekretar je vzel vaje tiskarje v roke; želel je, da se vodstvo jugoslovanskih komunistov čimprej vrne v domovino. Edvard Kardelj je dobil nalogo, da se ilegalno vrne v Jugoslavijo in skupaj s tovariši, ki so takrat bili na čelu ilegalne komunistične organizacije v Sloveniji, organizira ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije. Že čez dobra dva meseca je ta naloga bila izpolnjena.

Leta 1938 je Edvard Kardelj postal član Politbiroja CK KPJ in skupaj s Titom je usposabljal Partijo za ogromne naloge, ki so bile pred njo in ki jih je tako uspešno izvrševala med narodnoosvobodilnim bojem in v povojni socialistični izgradnji Jugoslavije. Sele zgodovina bo lahko res pravično ocenila njegov ogromni prispevek k podobi, kakršno ima nova Jugoslavija.

V mozaiku revolucionarne dejavnosti Edvarda Kardelja je tudi majhen kamenček, ki pa ima za naše uredništvo poseben pomen: bil je eden soustanoviteljev Delavske enotnosti. »Krstil« je naš list, gradivo naše prve številke iz novembra 1942 pa je v dobronem delu prišlo izpod njegovega peresa. Tudi zato se uredništvo Delavske enotnosti najiskrenejše pridružuje čestitkam k njegovemu jubileju, želeč mu še mnogo zdravih let za ustvarjalno delo pri izgradnji naše socialistične skupnosti.

MILAN POGACNIK

TISKARSKI ŠKRAT

Uvodnik »V središču pozornosti« v zadnji številki DE je vseboval stavek, ki je bil zaradi zamenjanj in nepravilno stavljenih vrst povsem nerazumljiv. Objavljamo popravek: »Poleg razprav, v katerih se je politično ocenjevanje in politična intervencija navezovala na uresničevanje družbene in gospodarske reforme, na elemente, ki jo pospešujejo ali zavirajo, kot so vprašanja gospodarskih integracij, administrativnih posegov v gospodarstvo, očitno nekontrolirana inflacija, žarišča socialnih negotovosti, potreba po načrtovanju akcije in sredstev za prestrukturiranje gospodarstva in drugo, so bila v središču pozornosti na konferenci tudi druga vprašanja...«

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGES, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

OBČNI ZBOR OSS POSTOJNA:

V OSPREDJU POZORNOSTI: ŽIVLJENJSKE IN DELOVNE RAZMERE ČLANSTVA

Postojnčani so minuli teden na svojem dobro organiziranem in izpeljanem občnem zboru občinskega sindikalnega sveta postavili v ospredje življenjske in delovne razmere sindikalnega članstva, poudarjajoč potrebo, da se pospeši reševanje problemov, ki jih srečujejo v svojem vsakdanjem življenju. Ta njihova zahteva je našla svoje mesto tudi v delovnem programu občinskega sindikalnega sveta, ki tudi sam meni, da so življenjske in delovne razmere članstva vprašanje, ki zasluži njegovo nenehno pozornost. In naj takoj povemo tudi to, da je vodstvo postojnskih sindikatov prepričano, da se marsikatero vprašanje s tega področja da urediti tudi brez velikih sredstev — seveda le pod pogojem, če imajo vsi zainteresirani dejavniki za to razumevanje in če so seveda pripravljeni, da grede v organizirano akcijo.

Pri poudarjanju teh vprašanj pa Postojnčani niso pozabili, da so možnosti za urejanje najrazličnejših vprašanj standarda — predvsem družbenega — odvisne v prvi vrsti od višine dohodka, ki ga ostvarjajo. Gradivo za občni zbor pa tudi razprava na občnem zboru je to upoštevala v polni meri, ko je odkrito pogledala v oči različnim dejstvom in odmerila, kaj je dobro, kaj pa morajo spreminiti na bolje.

MANJKA PROGRAM REGIONALNEGA RAZVOJA GOSPODARSTVA

Od zadnjega občnega zbora postojnskih sindikatov pred dvema letoma se je v gospodar-

skem življenju te občine marsikaj obrnilo na bolje. Takrat so postojnski sindikati poudarjali predvsem potrebo po izdelavi razvojnih programov gospodarskih organizacij, danes pa

lahko ugotovijo, da so v tem pogledu dosegli že kar lepe uspehe. Prav pa je, da sedaj opozarjajo na nujnost čim hitreje izdelave programa regionalnega razvoja gospodarstva, saj jim samo takšen program lahko omogoči res pravilno usmeritev njihovih prizadevanj.

ALI JE RES POTREBNA ŠE ČETRTA TOVARNA BATERIJ, ČE PA SEDANJI TRIJE PROIZVAJALCI IZKORIŠČAJO KOMAJ DVE TRETJINI ZMOGLIVOSTI

KJER JE DIM, OGENJ (NAJBRŽ) NI DALEČ

Več kot tri leta so se vztrajno širile novice, da Elektronska industrija Niš pripravlja — po japonski licenci — gradnjo lasne tovarne baterij. Specifikacija natečaja za »javno zbiranje ponudb za nabavo opreme za tovarno sestavnih delov«, objavljenega v jugoslovanskem Uradnem listu, omenjene govornice tudi uradno potrjuje. V času, ko zdajšnje tri tovarne baterij (CROATIA Zagreb, Nikola TESLA Gospić in ZMAJ Ljubljana) izkoriščajo komaj dve tretjini svojih zmogljivosti, naj bi naša država torej dobila še četrto tovarno baterij.

Tako tovarna CROATIA, NIKOLA TESLA in ZMAJ odkrito priznavajo, da se je do leta 1968 dejansko dogajalo, da zaradi pomanjkanja reprodukcijskih materialov na krajša obdobja tržišču niso mogle nuditi zadostnih količin posameznih vrst baterij. Delno upravičeno so bile, prav tako do leta 1968, tudi pripombe na kvaliteto baterij. Vendar se je v navedenem letu z modernizacijo in uvedbo najsodobnejše tehnologije, obenem pa tudi s prehodom na diferencirano kvaliteto, poprečna kvaliteta tako popravila, da ne le presega zahteve jugoslovanskih standardov, marveč da je najmanj enaka zahtevam, kot jih pred proizvajalci baterij postavljajo strožji standardi zahodnoevropskih držav. V dokaz tej trditvi lahko tovarne CROATIA, ZMAJ in NIKOLA TESLA pokažejo ateste priznanih inozemskih in domačih inštitutov, ki se med drugim ukvarjajo tudi s kontrolo kvalitete baterij.

Na 4. strani objavljamo povzetek razprave Edvarda Kardelja na razgovoru v republiškem sindikalnem svetu o nekaterih vprašanjih samoupravljanja in uveljavljanja XV. amandmaja.

Elektronska industrija Niš javno doslej še ni obrazložila svoje utemeljitve o potrebnosti omenjene investicije. Če priprave na vsako večjo nalozbo, dokler povsem ne »dozorijo«, v določenem pomenu predstavljajo skrbno varovano poslovno skrivnost, je »molk« EI Niš seveda razumljiv.

Utemeljevanje gradnje nove baterijske tovarne s tehnološko-tehnično povezanostjo med proizvodnjo baterij in naprav na baterijski pogon pa je po mišljenju naših zdajšnjih tovarn baterij ne le zgrešeno, ampak tudi

v tem delovnem kolektivu je zavestno pristalo na razmeroma nizke osebne dohodke, da bi lahko modernizirali svoje podjetje. Letos bo končana prva faza njihovega razvojnega programa, ki predvideva povečanje zmogljivosti posameznih obratov tudi za štirikrat, za kar bodo investirali 5 milijard starih dinarjev. Tudi nekateri drugi postojnski kolektivi se imajo s čim pohvaliti: v kovinskem podjetju LIV so se odločili za gradnjo nove tovarne, v Transavtu so se usmerili na povečanje voznega parka in uslug, do bro so zastavili delo tudi v perutinariskem kombinatu Pivka, v kolektivu Postojnske jame itd.

Hkrati z drugimi dejavniki v občini se tudi postojnski sindikati dobro zavedajo pomena, ki ga ima Postojna kot turistična točka: naj s tem v zvezi omenimo podatek, da gre skozi Postojno tri četrtnine vseh turistov, ki pridejo na dopust v Jugoslavijo. Nezaposlenosti, ki sicer v občini ni hujši problem — gre predvsem za nekvalificirano

(Nadaljevanje na 9. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zadnje čase dobiva v gospodarskih in političnih pogovorih na Slobenskem beseda manj razvitih vse več veljave. Manj razviti pravijo, da bi ne bilo prav, če bi skrbeli za takšne pokrajine in predele, kakršni so njihovi, le v merilu države, namreč naj bi enaka skrb veljala tudi Kozjanskemu, Pomurju, Dolenjski z Belo in Suho krajino in še kakšnemu odročnemu kotu naše republike. Ideje in predlogi o tem, kako pomagati manj razvitim,

Glas manj razvitih

se opirajo predvsem na resolucijo VI. kongresa ZKS, ki pravi, »naj bi razlike v razvitosti posameznih območij znotraj Slovenije odpravljali tako, da bi bolj načrtno gradili objekte infrastrukture in razvijali z ustavo zagotovljene oblike minimalnega družbenega standarda«. In še: naj se »gospodarski razvoj na manj razvitih območjih usmeri tako, da bo spodbujal mobilizacijo lastnih sil in integracijske procese najrazličnejših oblik, stopenj in smeri«.

Nerazvitost posameznih področij izvira predvsem iz skrajno neugodne gospodarske in socialne strukture kmetijstva. To pomeni, da smo dolžni jasneje opredeliti nadaljnji razvoj zasebnega in družbenega kmetijstva, ki pa ga je mogoče dosegti le z modernizacijo in z razreševanjem problemov, ki jih povzročata selitev kmečkega prebivalstva v mesta«.

Lepo povedano, malo narejena! Praksa namreč kaže, da očitno vse prepočasno ures-

KOMENTATORJEV STOLPEC KOMENTATORJEV STOLPEC KOMENTATORJEV STOLPEC

hoja!

predelava lesa
Ljubljana
langusova 8

PREJ
LESNI KOMBINAT
LJUBLJANA

A. Novak

OBUP

— Pa kako naj slovenski železničarji položimo tir v reformo, ko pa nam v Beogradu kar naprej pobirajo tračnice!

REZERVIRANI STOLPEC

Vlado Črešnik

direktor stanovanjskega podjetja Celje

Imeli smo priložnost slišati oceno, da sodi vaše podjetje med najbolj uspešna tovrstna podjetja pri nas. Kakšno je bilo vaše minulo poslovno leto?

Proti pričakovanju dobro, zato, ker nam je kljub slabši »letni« uspelo potisniti stanovanjsko gradnjo tako daleč, da bo letos vselijeni 360 stanovanj v blokovni gradnji. To je v primerjavi z 1968. letom 100% povečanje. Ob tem velja poudariti, da je to rezultat združevanja sredstev med našim podjetjem, ki prispeva za soudeležbo sredstva amortizacije, in delovnih organizacijami. Tudi v prihodnje želimo biti glavni organizator združevanja sredstev. Naše podjetje sklene pogodbo z izvajalci, nadzira gradnjo in kontrolira kvaliteto.

Med našimi primarnimi nalogami je gospodarjenje in upravljanje s stanovanjskim fondom. Stanovanjskih enot je približno 8000. Ta stanovanja so bila v minulih letih zelo slabo vzdrževana, zaradi tega je evidentiranih potreb za popravilo v višini 20 milijonov novih dinarjev. Za te namene pa imamo na voljo letno komaj 2 milijona 500 tisoč novih dinarjev. Kljub skromnim sredstvom nam je le uspelo odpraviti nekatere osnovne hibe teh stanovanj, kot so suha stranišča, kanalizacija, voda.

Tretja naša dejavnost je gospodarjenje s poslovnimi prostori. Uresničujemo naštirjenje poslovnih prostorov v ožjem poslovnem središču mesta, in sicer tako, da preseljujemo stanovanje v nova nadomestna stanovanja, izpraznjena stanovanja pa preurejamo v lokale. V Zidanškovi ulici, denimo, bi na ta način izpraznili vsa pritličja, lokale pa namenili za različne uslužnostne dejavnosti. Na Otoku III, v novi gosti naseljeni stanovanjski soseski, kjer sploh ni bilo uslužnostnih delavnic in servisov, smo zgradili nov objekt za take namene. Prav tako smo v središču mesta zgradili podzemno garažo z 92 boksi.

Za adaptacijo poslovnih prostorov vlagamo tudi namensta sredstva podjetja in spodbujamo najemnike k soudeležbi v skupne naložbe. Take naložbe seveda obračunavamo pri najemninah.

Zlato Šindič

direktor turistične organizacije za rekreacijo, izletništvo in letovanje delavcev »Alpe Adria«, Ljubljana

Bi nam lahko povedali, kako ocenjujete poslovanje v minulemu letu?

Za naš kolektiv kot celoto in zame osebno je najvažnejše to, da si je »ALPE ADRIA« kot turistična organizacija slednjic le ustvarila vsaj tisto nujno materialno osnovo, ki ji tudi v prihodnje omogoča, da bo ne le ohranila, ampak tudi razširila svoj osnovni program, to je skrb za rekreacijo, oddih in letovanje delavcev. To smo, med drugim, dosegli z dograditvijo avtomatskega kegljišča, pivačnice in Snack bara v naših prostorih na Masarykovi cesti v Ljubljani. Komercialni učinek teh investicij nam namreč omogoča, da se prebijamo skozi mrtvo sezono, da vzdržujemo stalni kader v naših počitniških domovih ob morju in v planinah ter da na račun dohodka iz komercialnih objektov še vnaprej ohranjamo sprejemljive cene za oddih članov delovnih kolektivov.

Minulo leto smo »do pike« izpolnili naš finančni plan, čeprav je bil kar za 100% višji od plana za leto 1968 in čeprav so se med letom močno podražili živilski artikli, kar je sicer postabljalo rezultate celotnega jugoslovanskega gostinstva in turizma. Ker so že omenjeni komercialni objekti lani prinašali dohodek samo v drugi polovici leta, letos pa bodo poslovali skozi vse leto, računamo na še večji poslovni uspeh. Del tega dohodka bomo morali nameniti na povečanje zaslužkov naših ljudi, ki so se v preteklosti odrekli dobremu delu osebnih dohodkov, da bi se naša organizacija obdržala in tudi uveljavila na trgu turističnih storitev.

SPREJETA POBUDA SINDIKATOV

Pismo sveta ZSJ zvezni skupščini, ki zadeva problematiko uveljavljanja XV. ustavnega amandmaja, je naletelo pri poslancih na polno razumevanje. V pismu svet ZSJ med drugim predlaga skupščini, da prouči sedanje razmere pri uveljavljanju XV. ustavnega amandmaja ter da oceni družbeno-ekonomske in družbeno-politične rezultate tega procesa.

V posebnem dokumentu — resoluciji — naj skupščina razloži stališča do temeljnih in najbolj aktualnih vprašanj nadaljnega razvoja družbeno-političnemu zboru, zavzemata med drugim za naslednje:

- na pobudo sveta ZSJ naj bi vsi zbori zvezne skupščine obravnavali rezultate in probleme pri uveljavljanju XV. ustavnega amandmaja;
- na osnovi te razprave in javne razprave naj bi zvezna skupščina sprejela posebno resolucijo, ki bi podrobneje osvetlila vsebino XV. ustavnega amandmaja, da bi se lahko v prihodnje izognili nevarnosti malicljivega intencija zakonodajalca;
- da bi naj zaupali pripravo osnutka resolucije komisiji vseh zborov zvezne skupščine za ustavna vprašanja;

PRED VOLITVAMI

Sekretariat CK ZK Bih, izvršni odbor republiške konference SZDL, ter predsedstvo republiškega sindikalnega sveta v tej republiki so se na zadnji seji dogovorili o koordiniranih akcijah ob bližnjih volitvah v predstavnike organe in v organe družbeno-političnih organizacij. Mnenje vseh udeležencev te razprave je bilo enotno: na napakah iz prejšnjih let bi se morali naučiti, kako naj potekajo letošnje volitve. Ena od takih napak, kot je bilo poudarjeno na tej seji, pa je bila dosedanja neenačajna porazdelitev kadrov. Tako se je ob vseh dosedanjih volitvah primerilo, da so se najboljši kadri skoncentrirali v Zvezi komunistov in v predstavnikiških odborih, medtem ko je za Socialistično zvezo in za sindikat največkrat obveljalo pravilo, da kandidira tisti, ki je sploh še pripravil sprejeti kandidatura. Zato po mnenju udeležencev v razpravi tudi dosedanje kadrovske rešitve niso ustrezale funkciji in vlogi družbeno-političnih organizacij, kot sta Socialistična zveza in sindikat.

NA ROB RAZPRAVI IN SKLEPOM OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V SLOVENSKI BISTRICI

ZASKRBLJUJOČ ODSTOTEK NEZAPOSLENIH

V veliki dvorani Doma kulture v Slovenski Bistrici so imeli minul teden tamkajšnji sindikati svoj redni občni zbor. Poleg večine izvoljenih delegatov je zboru prisostvovalo veliko število predstavnikov okoliških sindikalnih svetov, med njimi tudi iz SR Hrvaške, ki so vključeni v medobčinsko sodelovanje občin Čakovec, Koprivnica, Ormož, Ptuj, Varaždin in Slovenska Bistrica.

Medtem ko je skušal občni zbor osvetliti večino aktualnih družbeno-političnih vprašanj v občini in obenem nakazati tudi nekatere smernice za bodoče delo, se homo tokrat dotaknil le dveh: gospodarjenja in zaposlovanja. Obe ti vprašanji se tesno povezujeta in predstavljata eno izmed glavnih področij dela tako za družbeno politično organizacijo kot za delovne kolektive.

»V proizvodno ekonomskih odnosih zaznamo v naši občini premike, ki so zelo podobni splošnim premikom v Sloveniji, dinamika povečanja proizvodnje pa je nad planom oziroma presega podatke, ki veljajo za slovensko gospodarstvo. Tendence povečanja materialne proizvodnje pa se obeta tudi v prihodnjem obdobju...« je v svojem poročilu dejal Kvirin Petrač, dotedanji predsednik občinskega sindikalnega sveta Slovenska Bistrica.

Gospodarske rezultate pa tudi na tem območju spremljajo znaki nestabilnosti, ki se odražajo predvsem v neurejenih cenah zlasti surovin, v težavnem finančnem poslovanju, v nelikvidnosti, neizkoriščenosti kapacitet, zastarelosti osnovnih sredstev itd.

Fizični obseg proizvodnje v bistriški občini je bil v 11 mesecih minulega leta za 28,1% večji v primerjavi s enakim obdobjem leta 1968. Gospodarske organizacije so izvozile v tem času za 9.770.000 dolarjev, to je za 39,3% več kot v enajstih mesecih leta dni poprej. V primerjavi s planom pa znaša indeks izvoza le 88,8, kar po svoje dokazuje, da je bil plan le preveč optimističen.

V ospredju pozornosti:

ŽIVLJENJSKE IN DELOVNE RAZMERE ČLANSTVA

Za ureditev marsikaterega vprašanja s tega področja niso potrebna velika sredstva, pač pa posluh, razumevanje in organizirana akcija zainteresiranih

(Nadaljevanje s 1. strani) žensko delovno silo — v turistični sezoni takorekoč sploh ni. Perspektive za nadaljnji razvoj turizma in s tem za nov dohodek pa tudi za nova delovna mesta so torej dobre, pri tem pa postojnski sindikati opozarjajo, da se politiki kadrov — tako pri investicijah v industrijo kot v turizmu — vsaj zaenkrat še ne posveča ustrežna pozornost. Moderna industrija pa nevdornno zahteva kvalificirano delovno silo, kar zahteva tudi solidno organizirano turistično poslovanje. Zato bodo sindikati vztrajali, da se pri kadrovski politiki naredijo ustrezni premiki.

NEZADOSTNA STIMULACIJA KADROV

Podoben premik zahtevajo sindikati tudi pri nagrajevanju kvalificiranih in visoko kvalificiranih kadrov, ki sedaj te kadre v precejšnji meri zapostavlja, kar z ene strani povzroča njihov odliv iz občine, z druge strani pa zavira njihov priliv. To vprašanje pa je za Postojno zelo pomembno, saj tu primanjkuje ne samo visoko šolanih, temveč tudi srednješolanih kadrov, še posebej v upravah podjetij in v družbenih službah.

Osebni dohodki zaposlenih v postojnski občini so sicer nekeako na republiški ravni — s tem, da ima največ zaposlenih — več kot četrtina osebnih dohodke med 800 in 1000 N dinarjev mesečno, zelo veliko — skoraj 19% — pa manj, od 600 do 800 N din mesečno. Zaposlenih, ki bi zaslužili manj kot 600 dinarjev, sedaj ni več veliko manj kot 100, medtem ko jih je bilo leta 1968 še kakih 400, od tega večina iz podjetja »Javor« Pivka. Občinski sindikat je že predlanskim sprejel sklep, da osebni dohodki izpod 600 din mesečno niso sprejemljivi in je torej v tej svoji akciji že dosegel znaten uspeh. Kot marsikje drugje postojnski

podcenjevati dosežkov na področju gospodarjenja v minulemu letu, vendar moram spomniti na potrebe, ki se kažejo v našem gospodarstvu,« je dejal tovariš Petrač. »Samo za kolikor toliko normalno strukturo poslovnih sredstev potrebuje naše gospodarstvo 2 milijardi S dinarjev, če izključimo bančna sredstva, ki so bila angažirana samo v minulemu letu, pa še nadalje 2,6 milijarde. Pri vsem tem pa nam niti približno niso znane potrebe, koliko potrebujemo za obnovo močno zaostalih proizvajalnih sredstev, da o modernizaciji in sodobni tehnologiji sploh ne govorimo.«

»Upoštevale nekatere okoliščine, ki so pogojevale izvoz Impola, kot denimo pomanjkanje surovin, posledice stavke luških delavcev v ZDA in podobno, je bil izvoz minulo leto, čeprav nekoliko pod planom, še vedno zadovoljiv, posebno če dodamo, da izvažajo delovne organizacije slovenjebistriške občine 70% na konvertibilna področja.

KAR 7% NEZAPOSLENIH

Ze uvodoma smo povedali, da so na občnem zboru v Slovenski Bistrici povezovali probleme gospodarjenja in zaposlovanja. Tudi na področju zaposlovanja ugotavljajo namreč na območju Slovenske Bistrice nekatere uspehe, vendar pa z njimi nikakor ne morejo biti zadovoljni.

Oglejmo si nekaj najbolj značilnih podatkov:

Ob koncu minulega leta je znašalo število zaposlenih 6.631, to je za 400 več kot leto dni poprej, ob tem pa je v občini kar 443 ljudi, predvsem mladih, ki ne najdejo zaposlitve. Tako znaša odstotek nezaposlenosti na območju Slovenske Bistrice 7% v primerjavi s 3,24% v Sloveniji.

Dalje: v tujini trenutno dela blizu 400 delavcev s tega področja. Stevilo pa še raste: samo v minulemu letu se je na novo zaposlilo na tujem 159 ljudi; v zamejstvo odhaja vse več zakonskih parov, in kar je še bolj zaskrbljujoče, vse več strokovnjakov!

Tako smo slišali na minulem občnem zboru bistriških sindikatov. A. Ul.

PREMALO STROKOVNJAKOV

V primerjavi z letom 1968 so narasli skлади delovnih organizacij v minulemu letu za trikrat. Če je gospodarstvo bistriške občine razpolagalo ob koncu leta 1968 z 236 milijoni skladov in z manjšim absolutnim zneskom amortizacije, je zabeležilo ob koncu meseca septembra leta 1969 kar 700 milijonov skladov in poltretjo milijardo amortizacije.

»Vemo, da je naše gospodarstvo izredno obremenjeno z anuitetami, ki so kar z 2,7 milijarde udeležene v naši delitvi sredstev za reprodukcijo. Lahko smo v primerjavi z minulim obdobjem zadovoljni z doseženo stopnjo akumulativnosti, toda kljub temu ni razloga za pretirano zadovoljstvo. Ne bi želel

stalno skrb. Zato med drugim tudi sklep postojnskih sindikatov, da bodo z vsemi silami podprli akcijo za uspešen izid referenduma o samopriskpevu za rešitev problema oskrbe z vodo, ki je za Postojno eno najbolj kritičnih vprašanj.

Novo vodstvo postojnskih sindikatov, ki je bilo izvoljeno na občnem zboru (za predsednika je bil ponovno izvoljen Tomaž Tušar) torej ni v dvomih, kam usmeriti svoja prizadevanja, da bo odgovorilo potrebam in zahtevam članstva. In verjetno se zaradi skupnih interesov tudi ni bati da koordinirana akcija občinskega sindikalnega sveta in osnovnih organizacij v podjetjih ne bi dala dobrih rezultatov.

KRITIKE NA RAČUN ŽIVLJENJSKIH IN DELOVNIH RAZMER

Verjetno življenjske in delovne razmere zaposlenih Postojnsčanov niso toliko slabše kot drugod v Sloveniji, da bi bil to vzrok, kakaj je na občnem zboru — pa tudi v gradivu za občni zbor — bilo toliko kritik na račun teh razmer. Vzrok za te kritike je verjetno drugje: da so se Postojnsčani bolj kot drugi ovedli, da mnogih težav, ki jih imajo, ne bi bilo, če bi vsi zainteresirani dejavniki zavahali rokave za njihovo načrtno, postopno odpravljanje in kompleksno reševanje.

MILAN POGAČNIK

Ob zaključku redakcije

LJUBLJANA

V četrtek dopoldne se je sestala komisija za mednarodne stike pri republiškem sindikalnem svetu in obravnavala program sodelovanja z drugimi sindikati v letošnjem letu.

Program predvideva posebno živahno sodelovanje zlasti s sindikati Avstrije in Italije, kar je razumljivo tako spričo dobrih sosedskih odnosov kot tudi dosedanjih, že močno poglobljenih stikov in sodelovanja. Program komisije za mednarodne stike pri republiškem sindikalnem svetu pa posebej skrbno obravnava tudi naloge slovenskih sindikatov v zvezi z zaposlovanjem naših delavcev v tujini. Člani komisije so

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

VELENJSKI SINDIKAT PRED OBČNIM ZBOROM

V središču pozornosti zadnje plenarne seje občinskega sindikalnega sveta Velenje v tej mandatni dobi so bili rezultati gospodarjenja v delovnih organizacijah v Saleški dolini v minulemu letu. Prvi podatki o uspehih delovnih organizacij so nadvse zadovoljivi; v primerjavi z letom 1968 se je lani povečal obseg industrijske proizvodnje skoraj za polovico, poprečno število zaposlenih v občini pa se je povečalo za skoraj 1.500 oseb ali kar za 16%. Za dobro petino so se povečali osebni dohodki in so lani znašali v poprečju dobrih 1.200 din na mesec. Gosudarstvo Saleške doline je lani doseglo tudi za več kot 25% večjo akumulacijo kot leto poprej, pri čemer se je ostanek dohodka nekoliko zmanjšal, povečala pa za polovico amortizacija.

Občinski sindikalni svet Velenje je na zadnji plenarni seji razpravljala tudi o predlogu republiškega zakona o minimalnih osebnih dohodkih delavcev. Po krajši razpravi so potrdili stališča, ki jih je izoblikovalo predsedstvo OSS Velenje.

Med drugim se Velenjčani zavzemajo, da morajo biti minimalni osebni dohodki usklajeni z eksistenčnim minimumom na območju občine, v kateri je delovna organizacija, ki izplačuje minimalne osebne dohodke. Drugače povedano: Velenjčani soglašajo s sprejemom republiškega zakona, s katerim bi določili minimalni osebni dohodek v višini 450 dinarjev na mesec, enako pa tudi s postopkom, ki je predviden za izplačilo. Menijo pa, da bi bilo treba pri izdelavi in sprejemu zakona upoštevati ekonomsko moč posamezne občine oziroma višji minimalni osebni dohodek v posameznih občinah.

Plenum občinskega sindikalnega sveta Velenje je slednjic tudi sklenil, da bo jubilejni X. občni zbor velenjskih sindikatov 29. januarja. Na zboru bodo predložili 71 aktivistom plakete in diplome za večletno delo v organizacijah Zveze sindikatov.

Plenum je za tem obravnaval še vsebinske, kadrovske in organizacijske priprave na X. redni občni zbor OSS Velenje in v tej zvezi potrdil poročilo o aktivnosti organov Zveze sindikatov v Saleški dolini med dvema občina zboroma ter soglašal s predlogom programske osnove in sklepov X. rednega občnega zbora OSS Velenje

(vš)

menili, da bi si morali pri tem prizadevati, da bi tudi v drugih državah in z drugimi sindikati urejali tovrstne probleme tako, kot je to primer v sosednji Avstriji. Še posebej naj bi prizadevanja republiškega sindikalnega vodstva veljala v tem času Italiji in italijanskim sindikatom, saj podatki izpričujejo, da se v tej državi zaposluje čedalje več naših delavcev, da pa kljub dobrim sosedskimi odnosom med obema državama, problemi v zvezi z zaposlovanjem še zdaleč niso niti zakonsko urejeni.

Komisija za mednarodne stike je slednjic sklenila predložiti republiškem sindikalnemu vodstvu, naj bi založilo posebno publikacijo, s katero bi tujim sindikalnim delavcem predstavili vsaj osnovni proces družbeno-ekonomskega in idejno-političnega razvoja pri nas. Potrebe po tovrstni publikaciji se kažejo že dlje.

mm

Edvard Kardelj:

Tehnokratske tendence v delovnih organizacijah lahko paraliziramo le z usposobitvijo delavskih svetov za samostojnejše in kvalitetnejše odločanje

Prيرهjeno na podlagi dela izvajanega tovariša Edvarda Kardelja o nekaterih vprašanjih samoupravljanja in uveljavljanja XV. amandmaja iz razgovora na RS ZSS 25. XI. 1969 in iz razgovora z razširjenim celjskim političnim aktivom 27. XI. 1969.

V zvezi s praktičnim uveljavljanjem XV. amandmaja velja poudariti, da so določeni zmeda in v praktični ravnanji zlasti tolmačenja dveh teoretičnih tez. A ti tezi imata, po mojem mnenju, svojo praktično vrednost samo, če se aplikirata v sistem samoupravljanja kot takega, se pravi v odnosih med ljudmi v združenem delu, izgubiti pa svoj smisel, kakor hitro se delo tretira kot izvršna funkcija samoupravljanja. Tu je, po mojem mnenju, izvir nekaterih nesporazumov. Gre najprej za pojmovanje o enotnosti vodenja in upravljanja. Delo ni izvršna funkcija samoupravljanja, ampak narobe, samoupravljanje je oblika in sistem odnosov med ljudmi v združenem delu. Toda nekateri tolmači te teze očitno ne upoštevajo razlike med vodenjem, to je tehnološkim, poslovnim upravljanjem s stvarmi, s procesom dela in pa med upravljanjem z ljudmi, to je s samoupravljanjem in težnjami delovnih ljudi za njihovo ustvarjalno uveljavljanje, za izboljšanje njihovega materialnega, družbenega, kulturnega položaja, itd. Tu obstajajo zelo močno izraženi skupni interesi, toda tudi določena protislovia in celo konflikti, katerim se ni možno izogniti. Potrebno pa jih je nenehno reševati in to kar najbolj racionalno. Ideja samoupravljanja je prav v tem, da v socialistični družbi te konflikte ne bi razreševala administrativno-državna ali lastniška tehnokracija, temveč skupnost proizvajalcev, ki naj si podredi upravljanje s stvarmi, in sicer tako, da bo v največji možni meri spodbujala k racionalnosti poslovanja in k naporu za višjo produktivnost dela. To pa pomeni, da se obenem tudi ta skupnost sama mora prilagoditi nujnosti, ki jo vsiljuje razvoj tehnike in tehnologije.

Individualni in kolektivni izvršilni organi

Iz pojmovanja o enotnosti vodenja in upravljanja je izšlo drugo pojmovanje, k nastanku katerega so deloma prispevala tudi nekatera omahovanja v naši teoretični misli. Gre za vsebinsko pojma izvršne funkcije in izvršilni organi. Po mojem mnenju je pojem izvršilnega organa edino pravičen, če gre za izvršilni organ v okviru funkcij samega delavskega sveta. To je bil doslej npr. upravni odbor delavskega sveta, ki ni bil organ vodenja podjetja, temveč izvršilni organ delavskega sveta. Zato je termin izvršilni organ v tem primeru upravičen. Delno velja to tudi za direktorja in za nekatera druge vodstvene funkcije v delovni organizaciji. Direktor je izvršilni organ glede tistih svojih funkcij, ko izvršuje sklepe delavskega sveta. Toda ne moremo reči, da delavec za strojem izvršuje sklepe delavskega sveta. Tudi ni možno reči za inženirja, ki vodi ta delovni proces. Delovni proces je samostojen ustvarjalni proces in to na vsej liniji — od delavca do inženirja ter do najvišjega vodje-tehnologa. Tako pri delavcu kot inženirju ne gre v prvi vrsti za odnose med ljudmi, temveč za boj z materijo, za naravo, ki ga ta vsiljuje človeku. Upravljanje s stvarmi torej ni preprosta izvršilna funkcija, temveč izraz samostojnega ustvarjalnega napora ljudi, ki jih združuje delo. Zato se področje samoupravljanja in njegovih izvršilnih organov pričinja tam, kjer pričinja pravica delovnega človeka, da enakopravno razpolaga s pomočjo, sredstvi in plodovi dela. Zato zelo močno dvomim, če je prav, da rabimo v delovnih organizacijah izraz »izvršilni organi« na pojmovno enak način kot ga uporabljamo v političnem sistemu za organe v občinah, republikah in federaciji. Pri teh organih gre namreč za družbeno politične skupnosti, torej ne za proces upravljanja s stvarmi.

Ker je inženir odgovoren za delovni proces, pri tem ne sme biti odvisen od sklepov nekakega organa, ki ni sestavni element vodenja materialnih procesov. Zato je po mojem mnenju nujno, da imamo na eni strani samostojen delavski svet, na drugi pa samostojno vodstvo delovnega in poslovnega procesa. V takšnem odnosu je možno uveljavljati tudi medsebojno odgovornost in jasno opredeliti najvišje pristojnosti delavskega sveta. To razlikovanje je potrebno tudi zato, da se lahko bojujemo proti težnjam, ki grejo v škodo tehnološkega in tehničnega napredka in ki težijo k zmanjšanju strokovne ravni vodilnega osebja. Zavzemati se moramo za to, da bodo podjetja imela visoko kvalificirano vodilno osebje, ki bo res lahko veliko prispevalo k materialnim rezultatom delovnega procesa. Zato ni potrebno, da se delavski svet vtiča v čisto strokovna vprašanja delovnega procesa, za katerega ni kvalificiran. Zelo pomembno pa je, da so ljudje, ki so na čelu organizacije dela, v celoti odgovorni delavskemu svetu za rezultate in za vse vidike delovnega procesa, ki neposredno vplivajo na položaj delovnega človeka in na odnose med ljudmi.

V praksi se seveda upravljanje z ljudmi in vodenje delovnega procesa medsebojno prepletata in je to težko razmejiti; sicer pa to tudi ni potrebno. Pomembno pa je, da se konflikti, ki ob tem nastajajo, razrešujejo v okviru samoupravnih institucij, ne pa v okviru organov vodenja procesa dela, kajti v tem drugem primeru se bo kaj hitro zgodilo, da delovni človek ne bo več subjekt dela, marveč objekt tehnokratske manipulacije z ljudmi.

Delo poslovnega odbora ne sme škodovati samostojnosti delavskega sveta

Nekateri tolmači teorije o enotnosti vodenja in upravljanja pa so postavili stvari na glavo. Gre namreč za mnenje, da je treba konflikt med upravljanjem s stvarmi in upravljanjem z ljudmi razrešiti tako, da se ustanovi enoten organ — poslovni odbor v smislu nekakega direktorja. Tako naj bi ljudje, ki vodijo boj z materijo oziroma delovni proces, prevzeli tudi upravljanje z ljudmi. Omenjeni predlog gre očitno na škodo samoupravljanja ljudi in to ne glede na to, ali bi vodilni ljudje v podjetjih želeli

omejiti samoupravljanje ali ne. Prepričan sem, da v večini primerov gotovo tega ne želijo, vendar bi tako vzpostavljeni odnosi delovali kot družbeni zakonitost v to smer.

Ob tem bi mimogrede opozoril na čudno protislovnost pri nas. Znano je, da del managerjev v razvitih kapitalističnih deželah finančno močno podpira raziskave tako imenovanih medčloveških odnosov (human relations), ker se zaveda, da delovnega človeka ni možno več obravnnavati kot navaden stroj, če se želi zagotoviti nadaljnje gospodarsko napredovanje. Vse teorije te vrste služijo seveda ohranitvi kapitalističnih odnosov med ljudmi v modernejši obliki. In ker je cilj takšen, je tudi znanstvena vsebina teorij te vrste zelo skromna in se velikokrat reducira na manipuliranje z abstraktnimi kategorijami. Pri nas nekateri ljudje papagajsko ponavljajo take in podobne formule, ne da bi se zavedali, da je naš samoupravni socialistični in demokratični sistem — pri vseh svojih množičnih pomanjkljivostih in nezrelosti — za celo epoko pred spoznanji omenjenih teorij. Zato se neredko dogaja, da ne samo nekateri naši poslovni ljudje, ampak tudi del znanstvenih delavcev ne zna prav oceniti možnosti, ki jih daje samoupravljanje v boju za vse višjo raven produktivnosti dela.

Morda bo kdo pri tem dejal, da delavci pogosto niso zadostno informirani niti kvalificirani za kvalitetno odločanje ter da so včasih zainteresirani tudi za primitivne in neracionalne rešitve, oziroma da včasih ne vidijo dalj kot do »konca svojega nosu«. Tudi na tem je del resnice. Enako kot drugi ljudje, tudi delavci niso svetniki. Normalno je, da delavec v podjetju teži k večjemu osebnemu dohodu in normalno je, da vodstveni organi, ki imajo globlji vpogled v delovni proces, teže k večjemu vlaganju in k razvoju proizvajalnih sil, čeprav tudi slednji niso imuni glede dohodkov. Vendar pa obe skrajnosti vodita v krizo. Če bo delavski svet prenapel svoje materialne zahteve, bo seveda ogrozil materialno bazo svojega obstanka, in če bodo managerji mislili, da lahko dirigirajo ljudi kot objekte in sredstvo dela, da lahko onemogočajo sodelovanje delavcev pri samoupravljanju, bodo povzročili močne socialne konflikte.

Posamezniki menijo, da je treba čimprej odpraviti samoupravne odnose in dobiti nekega »modrega, genialnega« direktorja, ter da bodo s tem vsi problemi rešeni. To je le slepilo! »Genialnih« direktorjev imamo zelo malo in prav ti najbolj razumejo smisel samoupravljanja. Toda tudi zelo sposobni direktorji bi se v tehnokratskem sistemu kaj hitro znašli v sporu z ljudmi in bi bili tako onesposobljeni pri svojem delu.

Z vsem tem sta povezani še dve skrajni tezi o samoupravljanju in tehnološkem napredku, ki očitno ne vzdružita kritike. Po prvi tezi samoupravljanje ovira tehnološki napredek, po drugi tezi pa naj bi delavci-samoupravljavci neposredno odločali o vsem v podjetju. Dejstvo pa je, da sta samoupravljanje in tehnološki napredek v popolni medsebojni odvisnosti. Zato moramo ta dva elementa postaviti v takšne medsebojne odnose, da bosta vsak zase — upravljanje s stvarmi in samoupravljanje — na visoki ravni, ter da bomo sposobni doseči maksimalne rezultate.

Glede poslovnega odbora naj omenim, da nisem proti temu organu nasploh. Nasprotno, poslovni odbor je bil zamišljen kot delovni, strokovno sposoben, managerski team na čelu delovnega procesa že v razpravah pred IX. kongresom ZKJ. Ni nujno, da bi tak team imeli v vsakem podjetju. Toda v velikih organizacijah z razvitimi in različnimi tehnološkimi in ekonomskimi vezniki, je to lahko zelo koristna institucija. Glede sestave tega organa ni ravno potrebno, da so v njem delavci. Lahko so, ni pa to nujno. Nujno pa je, da so v poslovnem odboru odgovorni funkcionarji. Toda njegovo delovanje ne sme iti na škodo samostojnosti delavskega sveta! Skratka, poslovni odbor ne sme biti postavljen tako, da zmanjšuje formalne in — kar je še posebej pomembno — dejanske pristojnosti delavskega sveta. Nekateri novi statuti dajejo namreč delavskemu svetu na papirju velike pravice, dejansko pa ga spravljajo v popolno odvisnost od poslovnega odbora. Namreč, če si zamislimo, kako bi ta odnos med poslovnim odborom in delavskim svetom izgledal v praksi, je jasno, da bi delavski svet skozi to postal popolnoma odvisen od poslovnega odbora na celoti od informacij do odločanja. Tak odnos pa potiska delavski svet s položaja organa samoupravljanja v položaj organa soupravljanja, če že ne v privesek poslovnega odbora. Zato je osrednji problem torej v tem, kako organizirati delavski svet, da bo res samostojen v odnosih do operativnega vodstva, to se pravi, da bo sposoben samostojno ocenjevati materialne rezultate tega vodstva, da bo sposoben na tej podlagi zaostri odgovornost, voditi pravilno kadrovske politiko, delitev itd. Na drugi strani pa je vprašanje, kako zagotoviti potrebno samostojnost operativnega vodstva, da bi bila organizacija dela, tehnološko vodenje in podobno organizirano čim boljše.

Kako uveljaviti odgovornost samoupravnih organov in organov vodenja

Ker prej omenjeni odnos ni do kraja razčiščen — kar tudi ni lahko — nastaja situacija, da se delavski svet ukvarja z vsemi možnimi stvarmi in včasih pri tem izpusti iz rok to, kar je njegova prvenstvena naloga. Dogaja se tudi, da se direktor oziroma vodilno osebje ukvarja z zadevami, s katerimi bi se moral ukvarjati delavski svet. Posledice tega so znane. Za odločitvami delavskega sveta se skrivajo tudi zadeve, za katere bi moral vodilno osebje odgovarjati popolnoma samostojno. Če ta odnos ni raz-

čiščen, ne prispeva to niti h krepitvi samoupravljanja niti h graditvi organizacije dela. Zato bo v prihodnje treba več storiti tako glede notranje graditve strukture delavskega sveta kot glede formiranja učinkovitega vodstvenega aparata.

Iz vsega tega tudi izhaja, da je uveljavitev odgovornosti zelo odvisna od pravilne organizacije samoupravljanja in tudi obratno. Dejansko smo glede odgovornosti ostali skorajda tam, kjer smo bili v času sprejemanja prvih zakonov o delavskem samoupravljanju. Še vedno smo premalo storili, da bi lahko to vprašanje uspešneje praktično reševali v delovnih kolektivih. To je tudi eden od razlogov, da so se proučevanja tega vprašanja lotili prav tisti tehnokratski krogi, ki nastopajo proti samoupravljanju oziroma so za omejevanje samoupravljanja in vprašanje odgovornosti jemljejo kot argument proti samoupravljanju.

V duhu samoupravljanja smo vprašanje odgovornosti postavljali kot odgovornost organov vodenja delovnega procesa do delavskega sveta, ki je nosilec družbenih in individualnih interesov ljudi v združenem delu. To je izhodišče samoupravne odgovornosti. Vsaka odgovornost, ki ni obrnjena k članom samoupravne skupnosti, ampak je vezana za dejavnike zunaj tega, vodi v etatizem ali v privatno lastniški odnos. Po drugi strani pa je delavski svet skupaj z direktorjem odgovoren družbi kot izvršilni organ delavskega sveta. V Ustavi je zapisano, da mora delavski svet gospodariti z družbenimi sredstvi v duhu dobrega gospodarjenja. Delovni kolektiv torej nima samo pravice upravljati z delovnimi sredstvi, z dohodkom itd., temveč hkrati tudi dolžnost, da s temi sredstvi upravlja kot dober gospodar, to se pravi v interesu družbe oziroma v interesu drugih delovnih ljudi. Iz tega izhajajo po eni strani določene družbene ingerence do delovnih kolektivov glede kontrole, ekonomske politike, planiranja, zakonodajne dejavnosti ipd. Po drugi strani pa iz tega izhaja tudi dolžnost družbe do teh kolektivov, da ustvarja optimalne pogoje za uresničitev njihovih prizadevanj za povečanje storilnosti dela ipd. Zato bi moral biti delavski svet dovolj sposoben, da bi mu bil lahko aparat vodenja v celoti odgovoren ter da bi na tej podlagi delavski svet skupaj z direktorjem lahko odgovarjal družbi za materialne rezultate svojega dela. Da pa bi usposobili člane delavskega sveta za to, bi moral delavski svet razpolagati s lastno organizacijo in viri informacij, ki ne bi smeli biti odvisni od direktorja oziroma od organov vodenja. Pri tem ne gre za nikakršno nezaupanje do funkcije direktorja, ampak nasprotno za njeno utrditev s tem, da dobiva prave dimenzije pravic in odgovornosti.

Delavski svet naj ima lastni izvršilni organ

Zato bi delavski svet moral imeti najprej svoj lastni izvršilni organ, bodisi v obliki upravnega odbora, kot je bilo to do sedaj, ali nekaj podobnega. To vlogo lahko opravlja tudi predsednik delavskega sveta z določenimi drugimi izvoljenimi funkcionarji sveta. Tak izvršilni organ bi moral biti glede svojega delovanja usmerjen izključno na organizacijo dela delavskega sveta, ne pa na vodenje delovnega procesa. Prav tako ta organ po pravilu ne bi smel imeti širokih pravic odločanja, temveč bi bil odgovoren predvsem za samostojno funkcioniranje delavskega sveta in njegovih organov. Konec koncev gre tudi za to, da ima delavski svet izvršilni organ, ki bo skliceval seje delavskega sveta ne le takrat, kadar bo to predlagal direktor, temveč ko bo svet sam menil, da je to potrebno.

Razen tega so za delovanje delavskega sveta pomembne komisije in podobni organi. Te komisije bi morale imeti zadosti diferencirana področja dela, tako da bi se njihovi člani lahko res temeljito ukvarjali z vprašanji s svojega področja — da bi lahko zbirali podatke, se posvetovali s sindikati, strokovnimi institucijami, Službo družbenega knjigovodstva, Zvezo komunistov, Socialistično zvezo, občinskimi organi in podobno, predno bi prišli na delavski svet z določenimi predlogi. Skratka, komisije naj bi bile dejavniki, ki bi delavski svet kvalificirali za odločanje. Morda bi delavski svet lahko imel ponekod celo določen strokovni aparat, da bi se laže povezal z zunanjimi strokovnimi dejavniki itd.

Tako bi delavskim svetom odprl možnost za samostojnejše in kvalitetnejše odločanje. Seveda pa sedanja stanja ni možno spremeniti čez noč. V današnjih razmerah pomeni kolegij glede na svoj dejanski vpliv na upravljanje nevarnost, ker omejuje vlogo delavskega sveta. Računati je treba s tem, da je proces preماغovanja teh realnosti dolgoročen zgodovinski cilj. Sedanji realni odnosi se bodo na določen način nevedno pokazali ne glede na to, ali se vodilno osebje sestaja v okviru poslovnega odbora ali pa v okviru kolegija ali pa, če ima direktor individualno pravico sklicevati sodelavce. Toda jasno je, da močne tehnokratske tendence v kolegiju, poslovnih odborih ali podobnih organih z drugačnim imenom lahko paraliziramo le s krepitvijo politične moči in s strokovnim usposabljanjem delavskega sveta. Kolikor bolj bomo uspeli v prizadevanjih, da usposobimo delavski svet za samostojno ocenjevanje poslovnih rezultatov in drugega, toliko manj bo možnosti za samovoljo različnih skupin in vodstev v podjetjih. Danes so delavski sveti neredko žrtev svojega aparata ali pa raznih skupin, zlasti v tistih delovnih organizacijah, kjer je prišlo do resnih notranjih zaostritev. Te skupine se vsiljujejo z lastnimi podatki in informacijami. To naredi v delovnem kolektivu zmedo in na ta način se pričinja procesi notranje dezintegracije. Prav lahko se zgodi, da postane sicer sposobno vodstvo podjetja žrtev takšnih intrig in napadov. Čim večja omejitev takšnih možnosti bo potemtakem tudi v prid dolgoročne zaščite stabilnega položaja vodilnega osebja, ne pa samo posameznih članov delovnega kolektiva.

Izpolnjena obljuba uresničena stališča

S sklepom o povečanju pokojnin, to je o uskladitvi starih pokojnin na povprečno pokojninsko osnovo leta 1968, praktično izginja razlika med tako imenovanimi stariimi in novimi upokojenci. Uskladitev pokojnin in valorizacija za povišane življenjske stroške v lanskem letu ter program dela skupščine za letos pa sta bili tudi osrednji točki dnevnega reda zasedanja skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev minulo sredo.

Eno najpomembnejših dejstev, ki je bilo na zasedanju republiške skupščine zavarovancev nekajkrat poudarjeno, je, da so prizadevanja samouprave zavarovancev ne samo rodila uspeh temveč tudi potrdila, da je mogoče probleme razreševati mnogo bolj učinkovito po demokratični in samoupravni poti, kot pa po upravni in administrativni. Podpora takemu razreševanju so dali vsi oblastni in družbeno politični dejavniki v republiki in to je tudi eden od pomembnih ugodnih pogojev, v katerih so odbori skupščine zavarovancev skupaj s službo socialnega zavarovanja pripravljali predloge o uskladitvi in valorizaciji pokojnin, o katerih je sklepala skupščina.

V razpravi pred glasovanjem so člani skupščine tudi povedali, da upokojenci izražajo zadovoljstvo in priznavajo, da je letošnje povečanje pokojnin dejansko odraz iskrene pripravljenosti, da se v okviru možnosti, ki jih imamo in predpisov, popravijo razlike med pokojninami, kot se to največkrat da.

Skupščina je sprejela sklep, da se pokojnine za tiste, ki so bili upokojeni do konca l. 1964, povečajo za 23 odstotkov (v vseh odstotkih so šestdeset odstotki za uskladitve pokojnin in odstotki za valorizacijo). Tistim, ki so bili upokojeni v letu 1965, se bodo pokojnine povečale za 14 odstotkov, upokojenim v letu 1966 za skupaj 20 odstotkov in upokojenim v letu 1967 za 13 odstotkov. Drugi del valorizacije na dvig življenjskih stroškov bodo dobili upokojenci v obliki enotno določenega mesečnega zneska 40 dinarjev, kar je treba priložiti k zgoraj navedenim povečanjem. Ta enotni znesek predstavlja solidarnost in je instrument, s katerim se nekoliko izravnava razlike med upokojenci z najvišjiimi in najnižjiimi pokojnina-

mi, in sicer v prid upokojencem z najnižjiimi pokojninami. Tak način je tudi skladen s stališčem resolucije republiške skupščine in s stališči družbeno političnih organizacij in Izvršnega sveta skupščine SRS.

Ce vzamemo v poprečjih, se z letošnjo uskladitvijo pokojnin odpravljajo razlike med upokojenci, ki so bili upokojeni v različnih obdobjih. Tako uskladitev dopušča predpisi pokojninskega zakona, medtem ko individualnega usklajanja ni možno izvesti, ker to ne bi bila več uskladitev, pač pa nova odmera pokojnin. Zato pri tej uskladitvi tudi govorimo o poprečjih, kajti tudi sedaj obstajajo možnosti razlik med posameznimi pokojninami, katerih višina je bila pogojena z različnimi vzroki bodisi, da jim je botrovala nepravilna delitev po delu, inflacijske težave v našem gospodarstvu ali pa neakumulativnost panog.

V poprečju se bodo z letošnjim povečanjem dvignile pokojnine v Sloveniji poprečno za 23 odstotkov. Skladi socialnega zavarovanja bodo na račun letošnjega povečanja pokojnin moral dati okrog 300 milijonov dinarjev. Če primerjamo lanske in letošnje poprečne pokojnine v dinarjih, ugotovimo, da bo pokojnina, ki je lani znašala v poprečju 614 dinarjev, letos znašala 755 dinarjev. Če pa upoštevamo samo starostne pokojnine, včasih smo jih imenovali osebnene, te pa predstavljajo nekaj več kot polovico vseh pokojnin v Sloveniji, potem dobimo naslednjo primerjavo: lanskoletna pokojnina je znašala 713 dinarjev, letošnja pa bo za 22,6 odstotka višja in bo znašala 874 dinarjev.

Pomemben je odnos pokojnin do osebnega dohodka. Če upoštevamo vse pokojnine, je znašala lanska poprečna pokojnina 53,3 odstotka poprečnega osebnega dohodka, letos pa znaša 58 odstotkov. Se boljše razmerje dobimo, če primerjamo starostne pokojnine s poprečnim osebnim dohodkom. Lani so bile poprečne starostne pokojnine 62 odstotkov v primerjavi s poprečnim osebnim dohodkom, letos pa predstavljajo njihova poprečna višina 68 odstotkov poprečnega osebnega dohodka v Sloveniji.

Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja je izglasovala na seji v sredo tudi najnižjo in najvišjo dopustno pokojninsko osnovo. Najnižja pokojninska osnova se povečuje na 463 dinarjev, medtem ko je najvišja možna pokojninska osnova, to je osnova, od katere se odmerja pokojnina, 3300 dinarjev.

Ena od pomembnih nalog, ki so zaobsežene v programu bodo-

čega dela republiške skupščine zavarovancev, je tudi novo sistemsko urejanje pokojninskega zavarovanja. Skupščina bo preko svojih odborov in s pomočjo službe socialnega zavarovanja podrobno proučila zlasti sistem

valorizacije in pa tudi možnosti za omiljenje neskladij in nesorazmerij, ki se kažejo pri pokojninah med posameznimi panogami in kategorijami delovnih mest.

N. L.

Kako ublažiti socialne razlike?

skih odnosov, ekonomskega sistema ter stihijnosti in nedoslednosti pri razvijanju temeljnih vrednot socialistične samoupravne družbe. Priče smo namreč pojavom, da posamezni ljudje in skupine pridobivajo dohodek brez objektivnega ugotavljanja rezultatov dela, mimo spoštovanja načel reforme in s prilaščanjem rezultatov tujega dela. Z dogovarjanjem v zaprtih skupinah ali z zasebnimi zvezami pridobivajo in utrjujejo svoj družbeni položaj in vpliv na odločanje mimo javnega samoupravnega dogovarjanja in odnosov.

Kako torej takšne pojave izkoreninjaniti? Izkusnje kažejo, da jih je mogoče korenito iztrebiti le z dosledno uveljavitvijo čimbolj objektivnega vrednotenja in nagrajevanja uspešnosti vsakega, tudi visoko strokovnega, intelektualnega in vodilnega dela. Tega vrednotenja pa ne smemo poenostavljati, to je, ne smemo upoštevati samo rezultatov ali ekonomskih učinkov, temveč moramo poleg tega upoštevati vsa prizadevanja pri uresničevanju posameznih delovnih dolžnosti in nalog.

Ali, z drugimi besedami, zmanjševati je treba tiste razpore osebni dohodki, ki niso nastali z objektivnim vrednotenjem resničnih delovnih prizadevanj in rezultatov dela, marveč s subjektivističnim ocenjevanjem in z upoštevanjem samo splošnih in formalnih pogojev ali pa so samo posledica stihijskega delovanja tržnih zakonitosti.

Z davčnim sistemom in davčno politiko bi morali vse dohodke, ki ne izvirajo iz rezultatov osebnega in kolektivnega dela, nameniti za splošno družbeno uporabo. To pomeni, da je treba javno, jasno in redno predstavljati tudi viro, merilo in višino osebnih dohodkov zaposlenih v delovnih organizacijah ter javnih delavcev v družbenih organizacijah in skupnostih.

Razumljivo: proti opisanim pojavom monopolnega in zasebniškega ravnanja skupin in posameznikov pa se lahko učinkovito borujemo samo z neposrednim in konkretnim obravnavanjem teh primerov, saj vsako posploševanje in njihova neopredeljenost zamegljuje resnično nosilne, stvarne vzroke in način reševanja takšnih problemov in odnosov.

Konferenca ZKS je prišla bližitev socialnih razlik v slovenski družbi med poglavitne naloge komunistov. Priporočila je, naj se odločno postavijo po robu skrajnostim, ki nastajajo pri socialni diferenciaciji: na eni strani proti obnašljanju neznanja in revščine in na drugi strani proti neupravičenemu bogatstvu ter prikritemu prilaščanju rezultatov tujega dela.

Kako to doseči? Predvsem z oblikovanjem enakopravnejših odnosov med ljudmi pri delu in prisvajanju po rezultatih dela - z načrtnim urejanjem tistih vprašanj, od katerih sta odvisni tako večja socialna varnost ljudi kakor tudi celovita socialno-ekonomska uravnovesitev razvoja in položaja posameznih plasti prebivalstva.

V. B.

PRED ZAČETKOM OBRAVNAVE ZVEZNEGA PREDLOGA ZA IZPOLNITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA V ZASAVJU

RAZPRAVE BO USMERJALA POSEBNA KOMISIJA

Pred dnevi so v središču revirjev ustanovili posebno komisijo iz vrst članov predsedstev občinskih sindikalnih svetov društev upokojencev, občinskih svetov zavarovancev in drugih, ki bo iniciator številnih posvetovanj in razgovorov o predlogu za izpopolnitev pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Stališča in predloge o tem bo komisija zbrala v posebni analizi in jih posredovala ustreznim organom.

V Trbovljah pa je bilo pred kratkim tudi širše posvetovanje o usklajevanju in valorizaciji pokojnin, pravzaprav o predlogih, ki jih je pripravila skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja. Sodelovali so predstavniki zasavskih občinskih sindikalnih svetov, društev upokojencev, občinskih svetov zavarovancev in drugi. O izpolnjenih predlogih za usklajevanje in valorizacijo pokojnin so seznanili udeležence v revirjih izvoljeni člani republiške skupščine socialnega zavarovanja in njenih odborov. V razpravi so med drugim ugotovili velik interes okrog 5500 zasavskih upokojencev za uskla-

jevanje in valorizacijo pokojnin, saj so zlasti v revirjih razlike med stariimi in novimi upokojenci znatne. Čeprav so v razpravi podprli izhodišča skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, kot tudi mnenja komisije Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za življenjske in delovne pogoje, so vendarle imeli vrsto pripomb.

Na posvetovanju so poudarili, da nobeno usklajevanje ne more odpraviti vseh razlik, ki so med upokojenci, zato upravičeno pričakujejo, da bodo imeli priložnost povedati svoja mnenja o vzezem predlogu za izpopolnitev sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki bo

trajnejše urejeval to aktualno vprašanje veteranov dela. Usklajevanje bo sicer nekoliko izboljšalo socialni položaj zasavskih upokojencev, vendar bodo nekatere kategorije upokojencev še vedno dokaj prizadete. Predlagali so še, naj bi ponovno preučili tisti del predloga za usklajevanje pokojnin, ki se nanaša na upokojence, ki so odšli v pokoj leta 1966 in leta 1967. Razlika pri usklajevanju pokojnin za te upokojence bo namreč znašala samo 1 %, čeprav je očitno, da so upokojenci, ki so se upokojili leta 1966, na slabšem, kot njihovi vrstniki, ki so odšli v pokoj leto kasneje. Značilno pa je, da so v razpravi ugotovili, da bo sedanje usklajevanje pri nekaterih upokojencih »prebujalo« sedanje osebne dohodke še zaposlenih ljudi. Konkretno so navedli primer rudarjev, kopačev v Zasavju, ki so se upokojili leta 1967. Dolej so prejemali okrog 112 starih tisočakov pokojnine, po novem so izračunali, da bodo imeli okrog 142.000 SD pokojnine. To liko pa ne zaslužijo niti številni

zaposleni rudarji v Zasavju, čeprav imajo isto kvalifikacijo. Ali tale primer: rudar upokojenec, ki je odšel v pokoj leta 1967, bo imel po uskladitvi okrog 142.000 SD pokojnine, njegov kolega pa, ki se je upokojil lani, bo imel precej manjšo pokojnino, ker so bili lanj osebni dohodki v rudnikih precej manjši, kot so predvidevali. Ne glede na to pa so na trboveljskem posvetovanju sodili, da bo z usklajevanjem in valorizacijo sedanjih pokojnin odpravljena očitna razlika med stariimi in novimi upokojenci. Ugotovili so še, da je uvajanje dodatka po 40 din na mesec za vse upokojence enako, v danih okoliščinah edinele umestno.

Kot rečeno pripravljajo v revirjih vrsto posvetovanj, na katerih bodo obravnavali vzezni predlog za izpopolnitev pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Društva upokojencev pa so že imela nekaj razgovorov o tem in pričakujejo, da bodo imeli v javni obravnavi že izdelane svoje predloge in stališča o tem

DOPIŠNIKI POROČAJO

• LJUBEČNA

NOVA UMETNA SUŠILNICA

V obratu Ljubečna, Opekarna Ljubečna, so pred novim letom začeli graditi novo umetno sušilnico za surovo opeko. Sušilnico gradi gradbeno podjetje OBNOVA iz Celja in jo mora končati v pomladanskih mesecih.

Vso notranjo opremo pa bo dobavilo podjetje KLIMA iz Celja. Ko bo sušilnica gotova, bodo v tem obratu lahko še bolj kvalitetno izdelovali že tako priznano opeko. Del sredstev, ki so potrebna, bo vrožilo podjetje, del pa bo dobilo iz kreditnih sredstev.

M. B.

• SLOVENSKE KONJICE

PRIPRAVE ZA SPREMEMBO STATUTOV

Medtem ko v nekaterih večjih delovnih organizacijah na območju občine Slovenske Konjice potekajo priprave za spremembe in dopolnitve samoupravnih aktov do kaj uspešno, pa občinski organi nimajo pregleda, kako se ta akcija izvaja v manjših podjetjih in zavodih. Med prvimi, ki bodo dali predlog sprememb in dopolnitve statuta v javno razpravo, so na lesno-industrijskem podjetju »LIP« Slovenske Konjice. V industrijskem kombinatu »KONUS« bo še v tem mesecu o nekaterih okvirnih zadevah razpravljali centralni delavski svet, v obeh podjetjih pa računajo, da bodo statut sprejeli že v mesecu aprilu. Komisija občinskega sindikalnega sveta, ki deluje na tem področju, je sklenila, da bo v kratkem pripravila posvet s predstavniki vseh delovnih organizacij na območju občine, na katerem želijo predvsem ugotoviti, kako akcija napreduje, kje so težave in kakšna pomoč bi jim bila potrebna pri neposrednem delu.

mf.

• KOČEVJE

USPELA ZDRUŽITEV

Zaposleni v poslovnih enotah Trgovskega podjetja »Trgopromet« Kočevje so spoznali, da sami ne bodo mogli v prihodnje dosegati boljših pogojev in ostalih nalog. Zato so se odločili, da bodo odsele poslovni kot poslovna enota Trgovskega podjetja »Mercator« Ljubljana.

Včerajšnji referendum je pokazal, da je večina zaposlenih za tako združitve, saj je od 211 zaposlenih glasovalo za združitve preko 93 odstotkov. Ta poslovna enota bo še vnaprej obrabljala svoje obracun, nekatere naloge pa bodo opravljale skupne službe.

vd

• PTUJ

NOV PRAVILNIK O ODGOVORNOSTI

Na minuli seji delavskega sveta v Tovarni avtoopreme Ptuj so med drugim razpravljali tudi o osnutku zelo zanimivega pravilnika za kolektiv, katerega so po temeljiti in zelo konkretni razpravi tudi dokončno sprejeli. Gre namreč za nov pravilnik o odgovornosti delavcev v tem podjetju. V novem pravilniku o odgovornosti delavcev v TAP Ptuj, je med drugim tudi zapisano, da ima v bodoče komisija za izrekanje vzgojnih ukrepov tudi pravico izključiti delavca, če je le-ta grobo kršil delovno dolžnost in s svojim delovanjem škodoval celotnemu kolektivu. Prav tako ni več obvezno, da bi moral predsednik take komisije biti tudi član delavskega sveta, kot je bilo dosedaj, ampak je lahko predsednik komisije siehni član kolektiva, kar seveda omogoča boljše in kvalitetnejše izbiro.

M. F.

• KOČEVJE

ZANIMIV REFERENDUM

Ze lani so se samoupravni organi delovnih kolektivov Lesne industrije Kočevje in »Melamine« kemične tovarne Kočevje odločili, da bodo izvedli letos referendum, na osnovi katerega se bodo zaposleni v obeh delovnih skupnostih odločili o združitvi teh dveh delovnih organizacij.

Na referendumu, ki je bil minuli teden, so v večini glasovali za združitve samo delavci Lesne industrije, medtem ko je večina zaposlenih delavcev kemične tovarne bila proti združitvi. Vsejk je reči, zakaj referendum ni uspel tako, kot je bil predlagan. Po vsaj verjetnosti so zaposleni v kemični tovarni navkljub skrbnim pripravam za združitve ugotovili, da v zdruzeni organizaciji ne bi dosegali večjih uspehov. Nadaljnja razvojna pot v obeh delovnih organizacijah pa bo pokazala, kdo je imel prav.

V. D.

MODNA HIŠA V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU NUDI V VSEH LETNIH SEZONAH MODNE NOVOSTI, KOT JIH NAREKUJE SVETOVNA MODA. MOŠKI MAKŠI PLAŠČI V MODNIH KROJILIH IN BARVAH BODO RAZVESELILI VSE, KI ŽELIJO SLEDITI MODI.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

Obojestranske koristi

Uspel referendum za združitev Elita z Investicijskimi biroji Trbovlje

Nekaj dni pred novim letom se je okrog 200-članski kolektiv podjetja Elektrolivarske industrije v Trbovljah na referendumu odločil za združitev z Investicijskimi biroji. — Za organizacijo združenega dela se je izreklo več kot 95% vseh zaposlenih. — V središču revirjev sodijo, da bo združeno podjetje že letos utegnulo doseči nad 25 milijonov din celotnega dohodka, po končani modernizaciji in rekonstrukciji nekaterih obratov in razširitvi proizvodnje pa se bo obseg gospodarjenja najmanj podvojil.

Tako v podjetju »Elit« kot v Investicijskih birojih oziroma njenem industrijskem inženiringu že prestopajo mejo obrtniške proizvodnje in se uvrščajo med industrijske proizvajalce svojih vrst blaga. Zato bo prehod na skupno delo dejansko omogočil hitrejši razvoj vseh obratov obeh bivših podjetij. Polektiv podjetja »Elit« je že predlani razširil svoj proizvodni program in začel v večjih serijah izdelovati kabelske uvodnice, razne matice, vijake in vzne tulce, različne odlitke in odlitke za tako imenovane ameriške svetilke, elemente za transformatorske postaje in silumenska stikala. Lani pa so v podjetju začeli izdelovati še kompletne svetilke za potrebe severnoameriškega tržišča in posebne aparate za pranje avtomobilov. Posebnega pomena je za Elitovce čedalje večji izvoz svetilk v ZDA. Lani so skoraj podvojili izvoz tega blaga na omejenem tržišču, imajo pa še večje možnosti za povečanje izvoza v ZDA.

V industrijskem inženiringu Investicijskih birojev so osvojili proizvodnje naprav za lahke interne transportne elemente male avtomatike ogrevalnih naprav in instalacij, specialne orodja, opreme in naprav za industrijo in rudarstvo ter proizvodnjo transformatorjev in svetilk za letališča. Za izdelavo nekaterih vrst tega blaga so Investicijski biroji odkupili licenco podjetja Karel Stumpf v Zvezi republik Nemčiji, sklepajo pa nadalje še kooperacijsko pogodbo za izdelovanje ogrevalnih naprav s firmami znanega Siemens v Zvezi republik Nemčiji. Kot v Elitu tudi v industrijskem inženiringu Investicijskih birojev razpolagajo z nekaterimi zanimivimi načrti za razširitev proizvodnje, za kar imajo že programe in deloma že tudi zagotovljena sredstva iz kreditov in lastnega dohodka. Pomembno pa je tudi to, da sta si oba kolektiva že nabrala precejšnje izkušnje pri uresničevanju svojih programov, zato bosta z združenimi močmi dosti hitreje napredovala in v celoti uresničila nekatere zamisli povečanja obsega gospodarjenja letos in prihodnja leta.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

- TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
- KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
- BLAGOVNICA NAMA, škofja Loka, Kidričeva ulica 1 a

»Ne bo šlo brez pomoči...«

Med štirimi očmi s Kraigherjevimi nagradenci: tokrat z GREGORJEM KLANČNIKOM, direktorjem ravske železarnice, od 15. januarja letos pa tudi generalnim direktorjem združenega podjetja Slovenske železarnice

»Imamo zdravo materialno podlago v sodobni tovarni. Imamo zadosti kvaliteten, širok in gibčen proizvodni program, da vzdrži najrazličnejše gospodarske potrebe. Imamo sposobne strokovnjake. Imamo sodobno, kljub častitljivi letnici nastanka, mlado mesto in trudimo se za skladno duhovno in telesno rast.

V vse pa, kar imamo, je direktor Klančnik vgradil del sebe, vsemu je dal pečat.

Iskreno mu torej stiskamo roko...«

Te vrstice sem prebral, ko sem se odpravil na Ravne na Koroskem, da bi se pogovarjal s Kraigherjevimi nagradenci Gregorjem Klančnikom. Prebral sem jih v tovarniškem časopisu ravske železarnice »Informativni fužinar.«

Brez kakršnihkoli formalnosti je nato stekel pogovor. Gregor Klančnik se je spominjal začetkov:

»Leta 1946. sem bil postavljen za upravnika jeklarne na Ravnah, ali z drugimi besedami za direktorja. Kot vidite, sem 24 let ostal na tem delovnem mestu. Ta dolžina mojega direktorovanja pomeni, da sem na Ravnah začutil prijetno delovno vzdušje. In kljub raznim ponudbam nikoli nisem razmišljal, da bi si delovno mesto poiskal v kakšnem drugem kraju. V vseh teh letih so Ravne doživlele zgodovinsko ekspanzijo. Pred štiriindvajsetimi leti je bilo v železarni zaposlenih le 500 delavcev, danes pa služi kruh v tej tovarni neposredno 3500 delavcev. Na to največjo industrijsko tovarno na Koroskem je vezanih še dodatno najmanj 500 delavcev. To so delavci raznih gradbenih in montažnih podjetij, delavci, ki so zaposleni v terciarnih dejavnostih, na področju zdravstva, kulture, športa in drugih dejavnosti. Domišljal bi bil, če bi trdil, da so dosežki zadnjega slabega četrta stoletja, ki so neprimerno večji od dosežkov prejšnje 300-letne tradicije proizvodnje jekla v Mežiški dolini, v glavnem moja zasluga. Ti dosežki so rezultat stvarnega, prizadevnega in usklajenega dela tukajšnjih ljudi na vseh področjih. Kot direktor sem k tem uspehom prispeval le svoj delež.«

POVSOD PRISOTEN

Domačini na Ravnah, delavci v železarni vedo vsakemu povedati, da je njihov direktor povsod prisoten, kjerkoli se kaj dogaja, kjerkoli se o čem odloča. O tem zgornjo pričajo podatki, da je Gregor Klančnik prisostvoval na primer vsem 221 sejama delavskega sveta ravske železarnice, kolikor jih je bilo v tem kolektivu, odkar so 9. septembra 1950. leta izvolili prvi delavski svet.

»To pomeni, da sem od ustanovitve samoupravnih organov pa do danes vseskozi tesno sodeloval z njimi ter iskal možnosti za napredek in še večjo reproductivno sposobnost ravske železarnice.«

Nato pa je Gregor Klančnik nanaizal vrsto konkretnih podatkov o poslovnih uspehih železarnice.

»Naša železarna je lani prodala proizvedenega jekla že za 35 milijard starih dinarjev, ob enakih cenah pa bi ga na primer leta 1939. prodala le za 1,5 milijarde starih dinarjev. Istega leta je naša železarna na primer

proizvedla le nekaj nad 7000 ton, lani pa smo proizvedli že nad 160.000 ton surovega jekla. Toda to še ni vrhunec sedanjega razvoja ravske železarnice. Smo namreč v največji investicijski izgradnji, ki bo zaključena letos. Ob jubilejnim letu 25-letnice osvoboditve, 350-letnice začetka taljenja jekla v Mežiški dolini, 20-letnice delavskega samoupravljanja, bo naša železarna zaključila največje razvojno obdobje in dosegla proizvodne zmogljivosti na področju surovega jekla 220.000 ton. To bo v največji meri hladno in vroče predelano v dosedanjih in novozgrajenih zmogljivostih livarne, valjarne, kovačnice, vzmetarne, jeklovleka in mehanske obdelovalnice. Ko bodo vsi omenjeni obrati začeli proizvajati s polno zmogljivostjo, bo naša realizacija znašala 56 milijard starih dinarjev. Letos pa bomo proizvedli že za 40 milijard S dinarjev izdelkov, ki jih bomo prodali na domačem in tujem trgu. Ob tem bo blizu 200 ljudi iz naše doline dobilo zaposlitev.«

KAJ POMENI ŽELEZARNA

Ravska železarna prav gotovo daje ton gospodarskemu, političnemu in kulturnemu življenju v Mežiški dolini.

»Naša tovarna je dala Ravnah in bližnji okolici ne samo novo kvaliteto pri videzu kraja, marveč je omogočila, da so Ravne na Koroskem resnično postale gospodarski, družbeno politični, kulturni, zdravstveni in tudi športni center.« je nadaljeval Gregor Klančnik. »V obdobju, odkar sem direktor v železarni, je bilo zgrajeno kompletno novo naselje Čečovje. Razaen tega je tod naokoli zrastle vrsta enodružinskih in dvodružinskih stanovanjskih hiš in hišic naših delavcev, kar je vse lepo dopolnjeno z drugimi objekti družbenega standarda. Ponosni smo, da smo si zgradili Dom telesne kulture s sodobno telovadnico in pokritim plavalnim bazenom ter ob njem športni park, ki je glede racionalnosti naj sodobnejši v državi. Ravenski grad smo uredili v eno največjih študijskih knjižnic, kjer je 53.000 najrazličnejših knjig itd.«

Res pa je, da tudi uspehe ne gledajo in ocenjujejo vsi ljudje enako.

Tako se tudi Gregor Klančnik, kot sam pravi, spominja najbolj grenkega dogodka, ki ga je doživel na Ravnah. Brez pomišljanja govori o njem:

»Bilo je novembra 1952. leta. Na partijski konferenci so mi očitali, češ, da imam pomanjkanje partijskega refleksa, kar so utemeljevali s tem, da se ne znam prilagoditi novim razmeram, ki jih narekuje delavsko samoupravljanje. In kljub temu, da sem bil celo izključen iz Komunistične partije in da

sem ob tem doživil zelo grenke trenutke, je vse to trajalo relativno zelo kratko. Še naprej sem ostal direktor na Ravnah in da so me spet sprejeli v Komunistično partijo, se imam prav gotovo zahvaliti delavcem na Ravnah.«

GENERALNI DIREKTOR SLOVENSКИH ŽELEZARN

Kot je znano, je bil Gregor Klančnik 15. januarja letos na drugi seji centralnega delavskega sveta združenega podjetja Slovenske železarnice izvoljen za njenega generalnega direktorja. Zavoljo tega v razgovoru nisva mogla mimo tega, da Gregor Klančnik ne bi kot generalni direktor spregovoril tudi o nadaljnji usodi slovenskega železarstva.

»Slovenske železarnice se na žalost zaradi omejenih prodajnih cen, izgubljene amortizacije v prvih desetih letih po osvoboditvi, skromnih vlaganj v sredstva za delo v prvih 15 letih po vojni, prepočasnega in reformi neprilagojenega investicijskega vlaganja v zadnjem desetletju ter zaradi pomanjkanja trajnih obratnih sredstev in preusmeritve na rentabilno proizvodnjo, nahajajo v zelo težavnem ekonomskem položaju.«

Po besedah Gregorja Klančnika sta železarni Jesenice in Store na meji rentabilnosti. Vsem trem železarnam združenega podjetja pretijo 80-odstotni osebni dohodki iz minulega leta. Se slabše pa bo v naslednjih letih, ko bodo stroški kapitala stopili na površje. Upoštevati je treba prezadolženost in bo treba ob zadnji investicijski izgradnji vseh treh železarn, v razmeroma kratkem času vrniti 60 odstotkov kreditov. Kajti vse tri železarnice so za svoje investicije spravile skupaj le 40 odstotkov lastnih sredstev.

»Omenjeni problemi pa niso rešljivi v treh tovarnah na Jesenicah, Ravnah ali Stora, niti v združenem podjetju, marveč bo za izhod iz nastalih razmer potrebna prisotnost širše družbene skupnosti. Ze zdaj pa si znotraj vseh treh delovnih skupnosti sami prizadevamo povečati produktivnost. Naj omenim, da smo lani v primerjavi s predlanskim letom povečali produktivnost za 24 odstotkov. Predvsem se bomo trudili, da bomo dosegli še večji izplen, nasploh bomo morali izboljšati gospodarnost...«

»Kaj pa pričakujete od družbene skupnosti?«

»Na ravni republike pričakujemo beneficiranje obresti naših dolgoročnih kreditov. Iz republiškega kapitala bomo morali dobiti sredstva za naša trajna obratna sredstva, razen tega pa pričakujemo odobritev dolgoročnih kreditov, tako za obratna sredstva kot tudi za našo nadaljnjo modernizacijo. Od

zveznih organov pričakujemo ureditev takšnega mehanizma, ki bo sproti urejal notranje-prodajne cene jekla z domicilnimi cenami jekla na zahodu ter večjo spodbudo za izvoz itd.« je še dodal Gregor Klančnik, generalni direktor Slovenskih železarn.

MILAN ŽIVKOVIČ

DVAJSET LET DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA V JESENIŠKI ŽELEZARNI

Pomemben jubilej

Enaindvajsetega januarja je minilo 20 let od pomembnega, skoraj že zgodovinskega datuma, ko so jeseniški železarji izvolili svoj prvi delavski svet. Tega

dne je bilo na Jesenicah živahno, Delegatj so se zbrali v dvorani Titovega doma na Jesenicah na pomembno zborovanje, kate-rega točka dnevnega reda je bi-

la: volitve delavskega sveta železarjev. Zbrani delegati, bilo jih je 276, so na tem pomembnem zboru zastopali nad 6.600 delavcev in uslužbencev železarnice. Živahne razprave, tehtni predlogi, pomisleki, hkrati pa optimizem, to bi bilo na kratko opisano vzdušje prvega delavskega parlamenta. Delegati so kritično ocenjevali posamezne kandidate za prvi, čeprav začasni delavski svet. Precej časa je minilo, da so se zedinili za kandidatno listo, ki je bila potem potrjena. V knjigo »Kronika železarnice Jesenice« se je pod poglavje delavsko samoupravljanje podpisalo 87 izvoljenih članov kolektiva.

Mesto predsednika prvega začasnega delavskega sveta so zaupali Francu Arhu, za namestnika pa so izvolili inž. Arzeniška, ki naj bi kot strokovnjak pomagal s tehtnimi predlogi in nasveti.

Novoizvoljeni organ je sprejel nase težko in odgovorno nalogo, saj niso imeli praktičnih izkušenj, kako voditi tako veliko delovno organizacijo, kot je železarna. Skeptiki so napovedovali, da »nedonošenček« nikoli ne bo shodil. Toda prvi delavski svet se je lotil dela in rezultati niso izostali. Prišel je 20. avgust in ko je Srečko Jagodič sprejel kot predsednik prvega delavskega sveta ključke tovarne, so stari železarji, ki so upognjenih hrbtov spremljali vse to, komaj lahko verjeli, da bodo od tega dne dalje tudi oni, ki so še pred nedavnim garajl 12 ur na dan za kapitalista, lahko dajali svoje pripombe in predloge za uspešno delo in vodenje podjetja.

Ko je Janez Miakar, delavec in revolucionar, odkrival spominsko ploščo za ta zgodovinski datum, ko so jeseniški delavci sprejeli tovarno v svoje roke, se je orosilo marsikatero oko. Od tega dne je minilo že 20 let. Prvi upravljavci so se učili, prenašali svoje izkušnje naprej, delali zavzeto, čeprav je bilo včasih zelo hudo. Danes imajo jeseniški železarji že bogate izkušnje in kos so še tako težkim situacijam. Vse to pa bo samo koristilo pri upravljanju novega združenega podjetja Slovenske železarnice.

STANE TUŠAR

Dramatizirani roman: BRATJE KARAMAZOVI

ki ga v nadaljevanjih posreduje slovenskim gledalcem RTV Ljubljana, vzbuja zanimanje za avtentični tekst, po katerem je bil film posnet. Slovenski prevod romana je izdala DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE:

Prizor iz TV-filma »Bratje Karamazovi« (Režiser Sandro Bolchi). Film je bil posnet v okolici Novega Sada.

F. M. Dostojevski:

BRATJE KARAMAZOVI

v dveh knjigah

Roman je eno najpomembnejših del ruske in svetovne književnosti. V zgodbli, ki je v svoji zunanji zasnovi dramatična, razkriva pisatelj z izredno psihološko prodornostjo in umeščenimi dileme, ki jih z usodno nemiropirljivostjo ženeje v sponade s seboj in okoljem. Marsikaj, kar film samo nakazuje, je v romanu razčlenjeno, psihološko dopolnjeno in filozofsko utemeljeno do najmanjših nadrobnosti.

ROMAN JE IZŠEL V ODLIČNEM PREVODU VLADIMIRA LEVŠTIKA. OBE KNJIGI, NATISNjeni NA BREZLESNEM PAPIRJU IN VZORNO OPREMLJENI, IMATA 920 STRANI. CENA: PLATNO 120 DIN, POLUSNJE 140 DIN. KNJIGE DOBITE V VSEH KNJIGARNAH. ZALOŽBA DAJE TUDI UGOODNOST ŠTIRIMESEČNEGA OBROČNEGA PLAČILA IN SICER PO 30 (PLATNO) OZIROMA PO 35 (POLUSNJE) DIN. PISMENA NAROČILA SPREJEMA UPRAVA

DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE Ljubljana, Mestni trg 26

OSREDNJI PROBLEMI

V celjskem sindikatu delavcev industrije so zaskrbljeni nad razmerami v gospodarskih organizacijah

Celjska industrija ni v zadovoljivem položaju. Činkarna, ki je trenutno sicer v ospredju pozornosti zaradi slabega gospodarskega položaja, ni edini ilustrativni primer za bolna gospodarska žarišča na celjskem področju. Z nekaterimi izjemami se vse panoge gospodarstva otepaajo z nelikvidnostjo. Nekateri primerjalni podatki opozarjajo, da je glede akumulacije celjsko gospodarstvo na dnu republiškega poprečja, da so tudi po prečnih osebnih dohodkih na zadnjem mestu v republiškem merilu. Ob prvem letošnjem izplačilu osebnih dohodkov bi se utegnilo celo zgoditi, da bi skoraj tri četrtine industrijskih delavcev prejelo na račun nelikvidnosti le 80% osebne dohodke, če ne bi celotna celjska družbeno skupnost na hitro pogasila pretečih gospodarskih požarov.

To ni glas vpijočega v puščavi, ampak resno opozorilo za takojšnje ukrepanje. Tak je bil referen na nedavnem sestanku občinskega odbora sindikata delavcev industrije v Celju, ki je svojo prvo sejo v novem mandatnem obdobju posvetil nekaterim kratkoročnim nalogam na področju najaktualnejših gospodarskih in družbenih vprašanj, ki zadevajo 13.000 delavcev v tem sindikatu.

Dejstvo je, da še vedno nimamo kazalcev, po katerih bi se lahko opredelili, kaj so to realni osebni dohodki v neki gospodarski panogi. Celjski industrijski delavci, kot že rečeno, po osebnih dohodkih daleč zaostajajo za republiškim poprečjem. Nekateri razlogi za to so očitni: že omenjena nizka akumulativnost, izrabljenost osnovnih sredstev, splošne bolečine bazične industrije, ki predstavlja več kot tretjino celjskega gospodarstva, in ne nazadnje, celjske kolektive bremenijo večje družbene dajatve kot za druge občine. Vse to lahko danes ali jutri izbitje sodu dno. Toda ne le zaradi te bojazni, ampak predvsem zato, ker sindikati ne mo-

rejo biti ravnodušni ob materialnem položaju zaposlenih delavcev, želijo svoje prihodnje naloge usmeriti v aktivno spremljanje poslovnih rezultatov in gibanja osebnih dohodkov. Celjski odbor sindikata delavcev industrije se bo posluževal podatkov SDK in ocen strokovnih služb občinske skupščine, hkrati pa bo pobudnik nekaterih ukrepov, ki jih bo potrebno uveljaviti v delovnih organizacijah, v celjskem gospodarstvu in v širši družbeni skupnosti. V ta namen bo, med drugim, v bližnji prihodnosti sklical tudi posvet s predstavniki celjske industrije in povabil zastopnike republiškega gospodarstva.

Uveljavljanje ustavnih amandmajev v delovnih organizacijah ne zadeva ciljev, ki jih je želela doseči nova samoupravna zakonodaja. Nekateri doseženi izkušnje, nekateri osnutki statutov celo opozarjajo, da samouprava nazadnje. To se lahko dogaja zato, ker skromen tekst ustavnih amandmajev dopušča najrazličnejše razlage v strokovnih službah, sindikalni delavci pa niso dovolj poučeni o vsebini intencij ustavnih amandmajev in niso dovolj družbeno-politično obožovali, da bi se lahko uspešno uprli poskusom maličenja samoupravnega sistema in se argumentirano zavzemali za neposredno samoupravo in odgovornost v najširšem pomenu besede. Zato se je občinski odbor sindikata delavcev industrije v Celju ob načrtovanju kratkoročnih nalog obvezal, da bo pripravil posvetovalne sestanke, kjer bi podrobneje proučili smisel ustavnih amandmajev in se opredelili do nekaterih dvomnih stališč.

In še dve nalogi čakata celjski sindikat industrije v naslednjem obdobju: na osnovi izkušenj v celjskih kolektivih bodo pripravili razpravo o beneficiranjem delovnem stažu; skupno s strokovno službo pri ObSS se bodo dogovorili za organizirano rekreacijo v delovnih kolektivih. I. V.

Po trnovi poti do cilja

V podjetju Ljubljanske mlekarne so v zadnjih letih za več kot desetkrat povečali odkup mleka

Posebno poglavje v zgodovini Ljubljanskega mlekarnstva se je začelo sredi leta 1956, ko se je podjetje Mleko preselilo v nove prostore v Tolstovej ulici. Novo imenovano podjetje Ljubljanske mlekarnje združevalo podjetji Združeno mlekarno in trgovsko podjetje Mleko. Večina strojev je bila premeščena iz stare mlekarnje, nekaj pa je bilo novih. Ljubljana je tako dobila živilski obrat, ki je lahko nudil potrošnikom kvalitetne mlečne izdelke in uvedel proizvodnjo na osnovi sodobne tehnologije. Zmogljivosti mlekarnice so se povečale v vseh proizvodnih smereh, prodajo konzumnega mleka v steklenicah pa je podjetje močno razširilo.

Novi mlekarni pa ni bilo prizaneseno s težavami; najtežje trenutke pa so preživljale Ljubljanske mlekarnice pred letom 1960, ko so prišle celo pod prisilno upravo. Odkup mleka je bil izredno majhen, letna realizacija pa tako nizka, da podjetje ni moglo posloovati rentabilno.

Proizvodne zmogljivosti novega obrata so bile preračunane na blizu 60 tisoč litrov mleka dnevno, medtem ko je dosegel odkup mleka komaj 30 tisoč litrov dnevno. Zato so morali v Ljubljanskim mlekarnah začeti reševati ta problem v dveh smereh:

- nujno je bilo potrebno razširiti odkupno področje in povečati odkupne količine mleka za nemoteno oskrbo potrošnih središč s konzumnim mlekom;
- treba je bilo organizirati obrate za predelavo mleka v mlečne izdelke v obdobjih manjše porabe svežega mleka.

Sanacijski ukrepi so slednjič rodili zaželene sadove: odkup mleka se je v minulih letih močno povečal, podjetje pa posluje tako uspešno kot malokatera sorodna delovna organizacija. V poznarstev le nekaj števil: medtem ko je znašal odkup mleka Ljubljanskim mlekarn letu 1956 komaj 4 milijone litrov, se je v minulim letu več kot podsesteril. Ljubljanske mlekarnice so namreč leta 1969 odkupile in spravile v promet 44,5 milijona litrov mleka. Letos, ko bo podjetje še nekoliko povečalo odkupni teritorij, bo temu ustrezno narasel tudi odkup mleka.

»Posebno minulo poslovno leto je bilo za nas zares uspešno...« nam je dejal inž. Janez Perovšek, direktor Ljubljanskim mlekarn. »V primerjavi z letom 1968 je bila v minulim letu naša realizacija kar za 43% večja. Seveda v glavnem zavoljo večje prodaje sladoleda, jogurta in steriliziranega mleka. Rezultati gospodarjenja pa se zrcalijo tudi v povečanih skladih, čeprav nismo zanemarili skrbri za porast osebnih dohodkov zaposlenih. Medtem ko so znašali osnovni dohodki naših prodajalk pred petimi leti le po 290 dinarjev mesečno, danes najnižji osebni dohodki v podjetju že presegajo 800 dinarjev.«

Njihovih dvajset let

V prejšnji številki DE smo povzeli prvi del govora direktorja kranjske tovarne SAVA inž. Janeza Beravs na slavnostni seji delavskega sveta ob dvajsetletnici izvolitve prvega delavskega sveta v njihovi delovni organizaciji. Tokrat povzemamo še preostali del govora inž. Janeza Beravs.

Potem ko je direktor kranjske tovarne SAVA spregovoril o pomenu informiranja in izobraževanja za zavestno sodelovanje slehernega člana kolektiva pri odločanju o skupnih zadevah, je nadaljeval:

»Upravljanje in poslovanje nista dve med seboj ločeni zadevi. Nasprotno! Analiza naše dosedanje prakse nam kaže, da je potrebno stalno strokovno delo v zvezi z organizacijo upravljanja; da prav to pomeni znanost svoje vrste in da je za naše dobro poslovanje nujno, da z vseh vidikov pretehtamo vsako predloženo spremembo našega samoupravnega mehanizma in da stalno analiziramo učinkovitost naših dosedanjih rešitev. Samo tako organizirano samoupravljanje, ki ne temelji na občutkih posameznikov, ampak na sistematičnem strokovnem delu, zagotavlja dobro poslovanje podjetja in onemogoča nepotrebno izgubo časa.

Splošni samoupravni akti ustvarjajo nujno potreben samoupravni red, jasno opredeljujejo pravice in dolžnosti vseh organov ter zagotavljajo, da pomembnost in teža posameznega organa ni odvisna od »moči« vsakokratnega predsednika ali od trenutnega razmerja sil. Z drugimi besedami to pomeni, da obseg pravic in dolžnosti vsakega posameznika ni odvisen od občasnih interesov in hotenj neformalnih skupin, temveč da je položaj vsakogar od nas odvisen predvsem od kvalitete našega dela, tako na delovnem mestu kakor tudi pri opravljanju skupnih zadev.

Samoupravno delitev dela smo v praksi dovolj preizkusili. Prepričali smo se, da višek samoupravljanja ni v tem, da lahko sleherni odloča o vsem; saj to pomeni neracionalnost in nepredeljeno odgovornost ter omogoča uveljavljanje samovoljne, primitivnih teženj in tudi medsebojni odnosi se zavoljo tega začnejo kvariti. Nasprotno: dobra, primerna in priporočljiva je lahko samo tista in takšna samoupravna delitev dela, ko so delovne naloge med vse nas razpodeljene smotno in racionalno. Delo vseh mora biti vedno usmerjeno k vnaprejšnji določeni cilju. Zato moramo občasi in po potrebi tudi objektivno ocenjevati delo vsakega člana kolektiva in ne glede na to, kakšno delovno mesto zaseda.

V STATUTU UZAKONJENE IZKUSNJE Vse te in še druge izkušnje, o katerih je na slavnostni seji delavskega sveta govoril direktor Janez Beravs, je SAVA s pridom uporabila tudi pri pripravljanju pravkar sprejetega, že III. statuta njihove delovne organizacije.

»Več kot 100 pripomb, ki jih je komisija prejela na osnutek statuta, očitno kaže, da tudi naš sedanjí statut ne pomeni dela ozke skupine strokovnjakov, temveč da gre za statut, ki ga je izoblikoval kolektiv,« je opoudil inž. Janez Beravs. »S tem statutom si še bolj določno kot doslej opredeljujemo naloge vsakogar izmed nas, naloge vsake delovne skupine, vsake delovne enote in celotnega kolektiva. Delitev dela še naprej ostaja eno naših temeljnih načel. Zato se z novim statutom temeljnja določila našega dela v ničemer ne spreminjajo, marveč jih samo dopolnjujemo na osnovi dosedanjih izkušenj. Prav zato še bolj kot doslej opoudjam pomen in potrebnost strokovnega analiziranja, planiranja in izvrševanja vseh nalog, obenem pa tudi zaostrojujemo odgovornost na vseh ravneh.«

O SAMOUPRAVNEM DOGOVARVANJU

Kranjska industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov SAVA v zadnjem času občutno razširja tudi obseg poslovno tehničnega sodelovanja, kooperacije in drugih oblik povezovanja s kolektivni v domovini in v tujini. V mejah zakonite delitve dela so o teh vprašanjih zelo natančno spregovorili tudi v njihovem statutu, ki med drugim navaja naslednja temeljna izhodišča:

- obseg in stopnja poslovnega sodelovanja sta pogojena z razvojnim programom podjetja in z ekonomskimi učinki, ki jih SAVA pričakuje od takega sodelovanja;
- za poslovno sodelovanje šteje vsako trajnejše razmerje s katerim se ureja določena dejavnost med podjetjem in drugimi partnerji. Sem sodijo: kooperacija, komercialno sodelovanje, tehnično združevanje, po-

slovno združevanje in združeno podjetje;

● poslovno sodelovanje mora zagotoviti vsaj enega izmed rezultatov, po katerih merimo uspešnost poslovanja (večja produktivnost, boljša kvaliteta, večja ekonomičnost in rentabilnost poslovanja).

Navedena in še nekatera druga določila povsem jasno opredeljujejo in predvidevajo obseg, vsebino in oblike poslovnega sodelovanja ter hkrati obvezujejo člane kolektiva, da ne prekoračujejo pooblastil, ki jim jih daje statut. Če vse to pomeni interni samoupravni in delovni dogovor, na njegovo vsebino vsakogar močno lahko vplivajo tudi odnosi med SAVO in zunanji partnerji. Ni naključje, da je nemara prav zaradi tega direktor kranjske tovarne SAVA med drugim povedal tudi naslednje.

»Prepričan sem, da bo morala SAVA s svojimi razvojnimi programi za naslednje obdobje konkretnje posegati tudi na to področje in sklepati samoupravne dogovore tudi zato, da bi lahko dosegla cilje, ki si jih je zastavila. Taka usmeritev je pogojena tako z gibanji v svetu kakor tudi znotraj jugoslovanskega gospodarskega prostora. Problematiko lastnega dolgoročnega razvoja bomo reševali uspešno le, če bomo vedno seznanjeni tudi z bodočimi gospodarskimi in družbenimi gibanji doma in v svetu.

Doslej smo uspešno izvedli združitev podjetja STANDARD z našo matično tovarno SAVA, čeprav je doslej potekalo tudi več podobnih dogovarjanj z drugimi podjetji naše stroke, kot so BOROVO, VILKAN, RIS in REKORD. Zdaj lahko govorimo o ponovnih začetkih samoupravnega dogovarjanja s podjetji RUNO iz Trzica, KOVINAR v Kranju, ASTRA Ljubljana in ponovno s tovarno RIS Zagreb.

Več naporov bomo morali vložiti tudi pri prizadevanjih za večje sodelovanje tujih partnerjev pri naših predvidenih investicijah. Glede tega bo treba storiti še marsikaj, osnovno pa je, da bi se sedanji zakon o skupnih vlaganjih domačih in tujih partnerjev spremenil v tistih poglavjih, ki urejajo obdavčitev osnovne naložbe, pretok doblika v inozemstvo, višino vlaganj iz tega naslova v domačo organizacijo, problem investiranja, da bi zagotovili princip družbene lastnine itd. Ne glede na vse to sem prepričan, da se bodo možnosti samoupravnega poslovno tehničnega, poslovno komercialnega sodelovanja in drugih oblik integracije širile prav zaradi potreb po usklajevanju interesov in razvoja jugoslovanskega gospodarstva. Tudi pri nas, v gumarski industriji, bo moral biti proces najvišjih oblik poslovno tehničnega in poslovno komercialnega sodelovanja za-

ključen najkasneje, do 1975. leta, če naj slednjič le zagotovimo tudi enotno nastopanje na domačem in na tujih trgih. Enaka ugotovitev velja tudi za sodelovanje s proizvajalci drugih izdelkov iz našega proizvodnega programa.

V sklopu teh problemov slednjič sodijo tudi samoupravni dogovori, katerih posledica je vključevanje industrije SAVA v okvir prizadevanj kranjske občinske skupščine in tudi gorenjske regije kot celote.

Pri tem gre še posebej za uresničitev načela, da se morata vloga in vpliv delovnih organizacij odraziti tudi na področju šolstva, športa, kulture, zdravstva in podobnih dejavnosti. Če je vključevanje delovnih kolektivov v razreševanje teh zadev doslej pomenilo bolj ali manj kampanjsko akcijo, bi v prihodnje morale prevladovati dogovorne samoupravne akcije. Realizacija teh in takih dogovorov pa je seveda možna le pod pogojem, da tako občina kot širša regija s polnim razumevanjem podpreta predvideni razvoj podjetja, saj prav krepitev materialnih osnov delovne organizacije omogoča realizacijo sprejetih dogovorov.

Pa še res je...!

Najprej smo bili prizanesljivo posmehljivi: češ, kako neki naj takle zelenec dohiti tiste, ki so že nekaj krogov pred njim. In ko je potem ta zelenec dohitel prvega, pustil za sabo drugega, smo znali celo spodbudno zaploskati in vzklizkati »naprej, naprej«. Ko pa je ta, ki je prišel zadnji na tekmovalno stezo, začel prodirati v ospredje, ko je začel puščati za seboj starejše, bolj izkušene, smo začeli zmajevati z glavami, češ: »Stej ko prej opeša, poidejo mu moči, zanesljivo ga bo doletel nesliaven konec.«

Pa ga ni — vsem našim napovedim navkljub! Včeraj se je mudil v Ljubljani zahodnonemški tovarnar Bauknecht. Trejni največji producent gospodinjskih aparatov v Zahodni Nemčiji. Vrednost proizvodnje v njegovih tovarnah po Nemčiji — tudi v Avstriji in Švici — kjer je zaposlenih skupno 11.000 delavcev, dosega 620 milijonov DM, petdesetletna tradicija pa uvršča Bauknechta v vrh tovrstne evropske proizvodnje.

Tovarnar Bauknecht je v Ljubljani podpisal pogodbo z Gorenjem, po kateri bodo v štirih letih izvozili iz Velenja v Zahodno Nemčijo oljne peči v vrednosti več kot 8 milijonov dolarjev.

Tovarnar Bauknecht ni iz rahlotuja dal svojega podpisana na to pogodbo. Približno takole je izjavil: »Veliko sodelujem z italijanskimi proizvajalci in moram reči, da jih Gorenje v kvaliteti prekaša, v cenah pa je sprejemljiv za zahodnonemško tržišče. Mislim, da bomo v obojestransko korist posle še širili.«

Ta del zgodbe bi lahko nadaljevali tako, da bi pofasnjevali, da bo Gorenje izvažalo v Zahodno Nemčijo preko Elektrotehne, da bo Elektrotehna pripeljala v domače trgovine Bauknechtove artikla, da se je v sodelovanju že vključilo tudi škofjeloško podjetje LTH, ki je tudi sklenilo izvozni posel s tovarnarjem Bauknechtom v vrednosti dobrih 200.000 dolarjev.

Vendar vrtno se v areno, kjer smo začeli z našo zgodbo.

Zelenec z zadnje steže zdaj dikтира tempo. V »Gorenju« samozavestno zatrjujejo: »Od vsega začetka vem, kaj hočemo in kako naj to dosežemo.« Navsezadnje bomo morali začeti verjeti v njihove besede in začeti teči k cilju s temnom, kot nam ga v Velenju kažejo. S. B.

Na Koroškem je bila dobra letina

Poslovni uspehi v minulemu letu napovedujejo tudi za letos bogato žetev

Delovni ljudje Šaleške, Mežiške, Mislinjske in Dravske doline lahko z zadovoljstvom pregledujejo uspehe, dosežene v preteklem letu. Tako so v soštanjski Termoelektrarni sredi del pri gradnji nove Termoelektrarne Šoštanj III., Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec je pripravilo predlog programa razvoja lesne industrije na Koroškem, rudarji in topilničarji iz Mežice uspešno izpolnjujejo naloge, začrtane v sanacijskem programu, v dveh največjih velenjskih delovnih kolektivih — v tovarni gospodinjske opreme Gorenje Velenje in v Rudniku lignita Velenje pa so sprejeli srednjeročni programa razvoja.

Leto 1969 je bilo še posebej uspešno za velike delovne organizacije. Tako so v tovarni gospodinjske opreme Gorenje Velenje izdelali lani za 620 milijonov din strojev za gospodinjstva, ali skoraj enkrat več kot lani, v izvoz pa so odpreмили za več kot 3,5 milijona dolarjev izdelkov. Velenjski rudarji so

nakopali 3.400.000 ton lignita ali za 400.000 ton več kot je določal proizvodni načrt za leto 1969.

Izredno uspešni so bili tudi železarji z Raven na Koroškem: dosegli so 348 milijonov din realizacije ali kar 33% več kot preteklo leto, na tuja tržišča pa so odpreмили za približno 3,4 milijona dolarjev izdelkov.

Pomembne uspehe so dosegli tudi v nekaterih drugih delovnih kolektivih. Tako so v lesno industrijskem kombinatu Šoštanj dosegli za tretjino večjo realizacijo, kot so računali, v Tovarni meril Slovenj Gradec so ustvarili za 7 milijonov din višjo realizacijo, kot so predvidevali, več kot polovico celotne proizvodnje pa so izvobili. V Tovarni usnja Šoštanj, kjer so imeli leta 1968 izgubo, pa so lani ustvarili 1.800.000 N din za sklade, ustvarili pa so za 5 milijonov din večjo realizacijo, kot so predvidevali.

Obetajoči so tudi načrti za leto 1970. V velenjskem Gorenju bodo to leto izdelali več kot

milijon strojev za gospodinjstva, na tuja tržišča pa bodo odpreмили za najmanj 7 milijonov din izdelkov, kar pomeni še enkrat več kot lani. Proizvodnja v Rudniku lignita Velenje bo ostala približno na lanski ravni. Velike delovne naloge so si zastavili tudi ravenski železarji: ustvariti hočejo za 400 milijonov din realizacije, na tuja tržišča pa izvobiti za 4 milijone dolarjev izdelkov.

Številne investicije v obnovo dosedanjih in gradnje novih obratov pa bodo omogočile tudi večini drugih delovnih organizacij v občini Velenje, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec in Dravograd, da v prihodnje še bolj povečajo obseg in vrednost proizvodnje ter da še povečajo svoj prodor na tuja tržišča. Lanski letni dosežki kolektivov iz Šal.ške, Mislinjske, Mežiške in Dravske doline pa so nedvomno velika spodbuda za povečanje naporov za nadaljnji rast in krepitev gospodarstva v letošnjem letu.

Glas manj razvitih

(Nadaljevanje s 1. strani)
ničujemo ta načela kljub spoznanju o negativnih posledicah, ki jih povzročata neusklajenost v razvoju posameznih območij ali delov slovenskega naroda.

Kako torej odpravljati razlike med razvitimi in manj razvitimi področji Slovenije? Na zadnjih pogovorih o tem na ravni republike je obveljalo stališče, da nikakor ne z ekonomsko neutejeljenimi naložbami na manj razvitih območjih, s pomočjo katerih naj bi odpirali nova delovna mesta. To pa še ne pomeni STOP znaka za investicije na teh področjih. Če so gradnje ali povečanja sedanjih ekonomskih zmogljivosti utemeljena, je treba graditi in razširjati proizvodne zmogljivosti tudi na teh področjih. Če več takšne investicije bi morali celo ekonomsko spodbujati. Le s takšno gospodarstvom usmeritvijo lahko trajno rešujemo izredno neugodno socialno-ekonomsko strukturo manj razvitih področij.

Iz povedanega sledi, da bi pri programiranju dolgoročnega ekonomsko-socialnega razvoja Slovenije ne smeli kopičiti proizvajalnih sil v sedanjih mestnih in industrijskih središčih, a prav tako jih tudi ne bi smeli nesmotrno drobiti po vsem slovenskem ekonomskem prostoru. Ubrati bi kazalo srednjo pot: pospeševati gospodarsko in družbeno rast tam, kjer je najbolj koristno tako za razvita kot za manj razvita področja Slovenije. VINKO BLATNIK

inles

**OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA
KREDIT**

ribnica

KJER JE DIM, OGENJ (NAJBRŽ) NI DALEČ

(Nadaljevanje s 1. strani)
nestrokovno. Na svetu namreč ni primera, da bi proizvajalci tranzistorjev ali drugih naprav izdelovali tudi baterije za lastne potrebe. Za zgled so lahko svetovne firme kot PHILIPS, SIEMENS in druge. Na tržišču sicer najdemo baterije, ki nosijo etiketo teh proizvajalcev, vendar pa te baterije, v tuji opremi in etiketi, izdelujejo tovarne baterij, med njimi tudi slovenska tovarna VIDOR, po katere licenci baterije zdaj izdeluje na primer ljubljanski ZMAJ.

Vsi trije jugoslovanski proizvajalci so se večkrat obrnili na EI Niš s predlogi, da bi na podoben način tudi sami želeli vzpostaviti trajno sodelovanje. Še več: pripravljeni so bili upoštevati predvsem potrebe EI Niš. Tovrstni predlogi tovarne baterij pa v Nišu, žal, niso našli na razumevanje. Zdaj, ko je gradnja četrtih tovarne baterij v državi tako rekoč sklenjena, je tudi jasno, zakaj je bilo tako. EI Niš bi se namreč, po mnenju tovarne baterij, s svojim pristankom k sodelovanju odrekala enemu svojih glavnih argumentov, s katerimi utemeljuje nujnost graditve lastne tovarne.

Slednjič pa tovarne ZMAJ, CROATIA in NIKOLA TESLA lahko postrežejo še s podatki, da so premike v količini, izboru in kvaliteti baterij dosegle predvsem z vlaganji v modernizacijo proizvodnje. Vse tri tovarne so v letih 1965 do 1969 v te namene vložile skupaj 1,6 milijarde S dinarjev; dobro polovico od tega je na primer investirala ljubljanski ZMAJ.

Važen je tudi podatek, da z investicijami v vrednosti 1,6 milijarde S din, kolikor so v zadnjih letih za modernizacijo porabile vse tri tovarne baterij, ne bi mogli zgraditi tako velike tovarne baterij, ki bi — skupaj s proizvodno obstoječih podjetij — pokrila vse potrebe domačega trga. Ker pa so z modernizacijo lastnih zmogljivosti tovarne CROATIA, NIKOLA TESLA in ZMAJ ne le pokrile potrebe domačih kupcev, ampak imajo

tretjino kapacitet tudi »v rezervi«, to pomeni, da je racionalnejša modernizacija sedanjih podjetij in da EI Niš nima prav, ko — domnevno — trdi, da so investicije v nove kapacitete bolj racionalne.

KDO BO ZDAJ RAZSODIL?

V obširni informaciji, ki so jo tovarne CROATIA, NIKOLA TESLA in ZMAJ v zvezi z namero EI Niš, da zgradi baterijsko tovarno, nasloville na pristojno družbeno-politične in gos-

podarstva je med drugim rečeno tudi to-le:

- ne moremo se strinjati s tem, da bi že tako skopa in dragocena sredstva, ki jih odmerjamo za modernizacijo jugoslovanskega gospodarstva, porabili za take investicije, ki bi povzročile, da bi se zmanjšalo izkoriščanje zmogljivosti v sedanjih tovarnah baterij, ki so sicer že stople skozi vrata mednarodne delitve dela z lastnimi napori;
- ne moremo se strinjati s tem, da si EI Niš poskuša omogočiti graditev nove baterijske tovarne v ugodnejših družbeno-gospodarskih razmerah financiranja, kot so veljale in še veljajo za zdajšnje tovarne baterij;
- odločno zavračamo podvajanje proizvodnih zmogljivosti

z argumentom »lociranja novih kapacitet v nerazvita območja«. Z vsoto odgovornostjo pa podpiramo industrijski razvoj manj razvitih območij na področju investicij za proizvodnjo tistih izdelkov, ki jih tržišču primanjkuje.

Kakor smo lahko izvedeli, bo spor med proizvajalci baterij in EI Niš v kratkem obravnavala tudi Zvezna gospodarska zbornica. Upamo in pričakujemo, da bo ta — po našem mišljenju nevdomno najbolj primeren razsodnik — znal ne le pomiriti

BREŠT POHIŠTVO

VAŠE POHIŠTVO V LETU 1970

Izbirajte PATRICIJA
CLAUDIJA
ALEKSANDRA
ali nova FLORIDA

Za vas izdeluje
BREŠT Cerknica

razburjene duhove, marveč bo o predvideni investiciji EI Niš znal spregovoriti s trdnimi argumenti tistega gospodarskega besednjaka, kot ga želimo uveljaviti na vseh področjih uresničevanja gospodarske in družbene reforme.

Slednjič pa gre še za nekaj računov zaradi tako imenovanih »političnih investicij« — nekako tako bi lahko razumeli tudi gradnjo baterijske tovarne v sklopu EI Niš — tako ali drugače plačuje vsa naša družba. Načelno smo take investicije, že obsodili in sklenili, da se v nove ne bi smeli več spuščati. Ali pa smo jih sposobni preprečiti tudi v praksi?

Slednjič pa gre še za nekaj računov zaradi tako imenovanih »političnih investicij« — nekako tako bi lahko razumeli tudi gradnjo baterijske tovarne v sklopu EI Niš — tako ali drugače plačuje vsa naša družba. Načelno smo take investicije, že obsodili in sklenili, da se v nove ne bi smeli več spuščati. Ali pa smo jih sposobni preprečiti tudi v praksi?

MILAN GOVEKAR

Znane so težave, s katerimi se ubadajo jugoslovanske železnice. Tako tehnična zadržana njihovih naprav kot zastarel tarifni sistem onemogočata, da bi se železniške organizacije enakopravno vključile v prometno tržišče. Seveda sta oba ta pogoja gospodarjenja medsebojno odvisna. se cene prevoza na konkretni relaciji določajo skladno s stroški prevoza. Na tej osnovi naj se izvrši tudi selekcija med prevozniki. Zvezna gospodarska zbornica pa je tak predlog železničarjem zavrnila. Ne da bi bila proti vsakemu povzrašanju tarif, saj je celo sama predlagala določeno zvišanje

Ostro na račun zvezne gospodarske zbornice

V čem je zastarel sistem tarif, toda linearno zvišanje. Železničarji so to ocenili kot pristajanje na višje cene, kar krsne lahko vodijo le v inflacijo, prizadele pa bi predvsem tiste, ki že tako gospodarijo pod splošnimi normami gospodarjenja.

V tem primeru se je tudi izkazalo, kako administrativni posegi niso združljivi s samoupravljanjem. Ni naključje, je dejal Zdenko Kuštrin, da so organi zvezne gospodarske zbornice ne le odklonili predlog železničarjem, marveč so tako tudi napadli, seveda na prikrit način, tudi sistem samoupravljanja na železnici. Železničarjem so dali lekcijo, da je njihov težav krivo v bistvu samoupravljanje, ki vodi v decentralizacijo. Meni li so, da so železnice velik, integriran tehnološki sistem, ki ga je treba le tesneje združiti in povežati, pa bo tudi problemov konec.

O čem govori izkušnja železničarjev? Da je treba z izostrenim poslušom pokazati na protireformne in protisamoupravne težnje povsod, kjer se zakrivajo z avtoritetom višjih mest ali pod videzom velike strokovnosti. Danes je vsakdo v načelu za reformo in za samoupravljanje — zato je v konkretnih primerih potrebno protireformne težnosti temeljiteje analizirati in jih javno idejnopolično oceniti, kajti njihovi nosilci odkritega soočenja z našo samoupravno družbo ne prenesejo.

S. G.

LJUBLJANSKA KEMOFARMACIJA BO DOSEGLA V LETOŠNJEM LETU 180 MILIJONOV N DINARJEV REALIZACIJE

Strogi do domačih in tujih dobaviteljev

V Metelkovi ulici v Ljubljani, kjer so nedavno zrasli novi poslovni prostori Kemofarmacije, smo se pred dnevi pogovarjali o prehojenosti poti tega številčnega majhnega kolektiva, ki pa šteje po svoji letni realizaciji med naše, če lahko tako zapišemo, najuglednejše delovne organizacije. V razgovoru so sodelovali: mr. ph. Uroš Ruprecht — generalni direktor, inž. Milan Jenko — direktor finančnega sektorja, dipl. pravnik Štefan Mikec — direktor splošnega sektorja, Savo Belingar — predsednik delavskega sveta in Milica Sagmeister — predsednica upravnega odbora.

Ljubljanska Kemofarmacija, podjetje za promet s farmacevtskim materialom, je bilo ustanovljeno kmalu po osvojitvi, natančneje: 14. oktobra 1947. leta.

Prvi koraki številčno skromnega kolektiva niso obetali kdovekaj, najmanj pa to, kar predstavlja danes Kemofarmacija doma in na tujem.

Delo v napol razpadlih lesenih barakah je bilo vse prej kot prijetno. Vse je bilo potrebno zagrabiti pri temeljih. »Na sveže« je bilo potrebno organizirati delo in si zamisliti razvoj podjetja, ki so ga v prvi vrsti narekemale potrebe tržišča.

OBSEŽEN POSLOVNI PROMET

Čprav marsikdo misli, da je Kemofarmacija podjetje le za promet s farmacevtskim materialom, je njen poslovni predmet precej širši. Tako trguje na domačem trgu na debelo s sanitetnim materialom, medicinskimi instrumenti in aparati ter z opremo za zdravstvene ustanove, inštitute in laboratorije. Trguje tudi s farmacevtskimi in laboratorijskimi kemikalijami, barvili in podlogami, z obvezilnim materialom in s staničevino, s higiensko-kozmetičnimi sredstvi, s serumi in vakcinami, z vitaminskimi, mineralnimi in antibiotičnimi krvnimi mešanici itd., itd.

Podobno kot na domačem

je tudi na zunanem trgu poslovni predmet Kemofarmacije razmeroma obsežen. Podjetje se namreč ukvarja z izvozom in uvozom medicinskih in farmacevtskih proizvodov in medicinskih instrumentov, galanterijskega in bazarskega blaga ter igračk, proizvodov iz gume, kavčuka in plastičnih mas. Poleg tega zastopa Kemofarmacija tudi farmacevtsko kemično in kozmetična podjetja ter proizvajalce medicinske in laboratorijske opreme; s tem v zvezi vzdržuje Kemofarmacija tudi konsignacijska skladišča tujih podjetij.

Ne glede na to, da se podjetje v glavnem ukvarja s trgovanjem, pa je razvilo tudi proizvodno dejavnost. Naj na tem mestu omenimo le proizvodnjo farmacevtskih, veterinarskih in kozmetičnih sredstev.

Eno z drugim: od najbolj skromnih začetkov, ko podjetje tako rekoč ni imelo ne osnovnih ne obratnih sredstev, je v dobrih 22 letih zrasla Kemofarmacija v izredno močno in ugledno gospodarsko organizacijo, ki dobiva tako doma kot na tujem iz leta v leto večjo veljavo.

OB NESPREMENJENIH CENAH VSE VEČJA REALIZACIJA

Dobrih šest let je tega, kar je delavski svet podjetja oce-

nil, da delovna organizacija stagnira. Ob tem spoznanju so se samoupravni organi Kemofarmacije odločili za radikalne ukrepe, ki naj bi zagotovili nadaljnjo rast podjetja.

Pot, ki so jo takrat začrtali samoupravni organi Kemofarmacije, je bila vse prej kot lahka. Zahtevala je veliko naporov in še več samoodpovedanja. Vendar današnji rezultati kažejo, da je bila takrat začrtana pot tudi pravilna in da se je trud dobro obrestoval.

Ob minimalnem povečanju števila zaposlenih je podjetje ob boljši organizaciji dela doseglo v minulih letih veliko ugodnejše ekonomske rezultate. V ponazoritev naslednje:

- pred petimi leti, ko je zaposlovala Kemofarmacija 121 delavcev, je znašal letni bruto promet podjetja 40 milijonov N-dinarjev;
- danes je naraslo število delavcev v Kemofarmaciji v poprečju na 160, realizacija pa se je več kot četrtinoma, medtem ko je znašala minulo leto

170 milijonov, bo letos dosegla že 180 milijonov novih dinarjev.

Ob tem moramo zapisati še naslednje: ko je nastopila gospodarska reforma, je znižala Kemofarmacija cene domačim zdravilom za celih 10%; te cene vse do danes niso porasle.

Skratka, ob minimalnem povečanju števila delavcev in ob korenitih organizacijsko-tehničnih spremembah je uspelo Kemofarmaciji v minulih letih to, kar si številna naša podjetja prizadevajo dolga leta.

3.000 m² NOVIH POSLOVNIH POVRŠIN

Da je bilo podjetje kos vse večjim zahtevam trga, se je moralo lotiti med drugim tudi adaptacije svojih starih in gradnje novih poslovnih prostorov. Če bi danes, ko so gradbena dela v Kemofarmaciji tako rekoč zaključena, primerjali zdajšnje podjetje s tistim izpred nekaj let, bi ga le steška prepoznali. Z lastnimi

sredstvi pa tudi s pomočjo kreditov je adaptirala Kemofarmacija blizu 1.500 m² starih poslovnih prostorov in zgradila povsem nov objekt s 3.000 m² poslovnega prostora.

Podjetje je moralo seveda globoko seči v žep, da je uspelo realizirati svoje načrte. Potrebne investicije so namreč znašale blizu 6 milijonov N-dinarjev; kljub temu pa bo Kemofarmacija predvidoma uspela že v teku letošnjega leta vrniti vse kredite. Če se ne bi samoupravni organi že pred časom odločili za delitveno razmerje dohodka 65:35 v korist skladov, ki velja za pravilo v podjetju že nekaj let, uresničenje tako zahtevnih načrtov zagotovo ne bi bilo izvedljivo.

V SVOJIH ROKAH 65 % ZUNANJE TRGOVINE

Že uvodoma smo poudarili, da šteje v poslovni predmet Kemofarmacije tudi zunanja trgovina. Podjetje ima namreč danes v svojih rokah že blizu

65 % zunanje trgovine v svoji dejavnosti.

K temu so seveda v prvi vrsti pripomogle tako nizke cene kot kvaliteto delo v analitskih laboratorijih Kemofarmacije. Podjetje je namreč polno odgovorno za vse, kar da v promet, za vse, kar uvozi, posreduje in proizvede. Vsaka kemikalija, ki zapusti skladišče Kemofarmacije, ima etiketo in številko opravljene analize. In ker analitike in laboratorijih Kemofarmacije ne poznajo kompromisov in se v polni meri zavežajo odgovornosti svojega dela — kvaliteta kemikalij mora namreč vedno ustrezati standardom — na svojem področju dela v Jugoslaviji nimajo prave konkurence.

Kemofarmacija je stroga tako do domačih kot do tujih dobaviteljev. Zato je delo njene analitskega laboratorija cenjeno po vsem svetu.

In to je eden izmed glavnih adutov podjetja, ki ga v komercialnem pogledu tudi uspešno izkorišča.

Vzorčne vitrine v prodajnem oddelku Kemofarmacije

Novo poslojpe Kemofarmacije v Metelkovi ulici v Ljubljani

O preobrazbi izobraževanja

Najusodnejše in najtežje vprašanje našega časa

V stiski, ki v njej danes resnično smo, se prerado dogaja, da izgubljam širša obzorja. Tako je dejal na nedavni seji konference ZKS Ivo Tavčar, ko je utemeljeval potrebo po globalni preobrazbi izobraževanja pri nas.

Trudimo se, da bi finančno sanirali prosveto in predvsem izboljšali nezavidljiv gmojni položaj prosvetnega delavca. Toda iz krize ne bomo izšli in resnične ozdravitve šolstva ne bo, če ne bomo v temeljih, seveda postopno, spremenili tako družbenega položaja izobraževanja kot izobraževanje samo. A nas so težave tako pritiskale ob tla, da prevladuje razpoloženje, ki je skorajda nestrpno do razpravljanja o reformi in o prihodnosti se posebej in ki je zelo močno pod vplivom neugodne sedanosti. Vendar se znaki osvoboditve že pojavljajo. Zato je čas, da gremo v odločen idejno-političen boj za reformo in da pridobimo zanjo večino prosvetnih delavcev, saj naposled le-ta odpira edino perspektivo.

Ivo Tavčar pa je tudi opozoril, da moramo reformi dati pravi smisel in pomen in prepričati, da bi ta smisel in pomen kakorkoli spremenili v nasprotje reforme. Kot primer je navedel nedavne kritike, rojene iz stiske, čes da smo preveč razvili naše šolstvo tako srednje kot visoko, čeprav zdaj že ugotavljamo, kako zastajamo po številu visoko izobraženih za drugimi republikami. Omenil je tudi kritike, naslovljene na izobraževanje ob delu, čes da z njim tratiimo denar, ki nam ga že tako primanjkuje za šolstvo. Slišijo se tudi kritike, da je odveč izobraževanje ob delu, saj imamo težave že pri zaposlitvi mladine, ki po rednem šolanju ne najde ustreznih zaposlitve. Iz celote izdvojen in kratkovidni pogled, na izobraževanje so tako zavrla tiste težnje, ki so odražale dolgoročne vidike izobraževanja. Vendar je treba ob tem priznati, je dejal Tavčar, da so številne kritike opozorile tudi na naše resnične slabosti in da so nas zlasti opozorile, kako šibko so pripravljene naše reformne akcije in kako je v njih še vedno mnogo improvizacije. Zato je misel, zapisana v resoluciji konference ZKS, da bo namreč reforma izobraževanja zahtevala velike strokovne in znanstvene napore, ustrezne organizacijske ukrepe in večja materialna sredstva, še kako na mestu. Ko je Tavčar tudi citiral misel francoskega akademika Jeana Fourastieja o tem, da je izobraževanje poraslo najusodnejše na najtežje vprašanje našega časa, je ob tem ugotovil, da bosta v tem pogledu zaradi skupnega interesa, sedanjega in prihodnjega, morala politika in znanost najtesneje sodelovati.

Stalno dopolnilno izobraževanje ni nekaj, kar si je nekdo izmislil, ker hoče biti moderen...

V čem je perspektiva planiranja izobraževanja, to je bilo eno izmed številnih vprašanj, o katerih je govoril lani poleti zbranim vodilnim in strokovnim delavcem slovenskih delavskih univerz ing. Marko Bulc, član ZIS. Misli, izrečene o globalni preobrazbi izobraževanja pri nas, ne zastarajo v nekaj mesecih. Danes so prav tako aktualne kot takrat, morda še bolj, saj je splošno ozračje za razgovor o tej temi mnogo ugodnejše spriče ob širšega spoznavanja vloge posameznikove izobrazbe v uresničevanju družbene in gospodarske reforme.

Več ali manj je tudi pri nas že vsem jasno, je takrat dejal Bulc, da nobeno znanje ni nikoli dokončano in da živimo v času, v katerem ni obdobja človekove starosti, v katerem se uči in obdobja, v katerem zna, kar se je naučil. Ni več mladniške in zrele dobe glede učenja. Včasih je bila jasno opredeljena doba do 20. leta, ko se človek uči, potem je prišla doba polnolletnosti, v kateri je človek znal in uporabljal sadove naučenega znanja.

Danes je vsem, ki raziskujejo ta vprašanja jasno, da taka opredelitev več ne drži in da se na njej ne morejo graditi nova polna vzgoje in izobraževanja. Tehnoška in znanstvena revolucija, začeta v 19. stoletju, je namreč dosegla tak razvoj, da v razvitih družbah že danes zahteva, da človek v teku svoje delovne dobe menja svoj poklic, svoje delovno področje 6 do 17-krat v Ameriki, 7 do 8-krat na Švedskem, 4 do 8-krat v Franciji in Italiji. Torej kaže, da moramo tudi iz naših pojmov izbrisiati tisti tolikokrat ponovljeni izrek: »Kar se je Janez naučil, to Janez zna.« Ljudje delajo popolnoma nove stvari, ki nimajo nobene zveze s

tem, kar so delali in se naučili prej. Gre za popolno preoblikovanje potrebnega znanja, saj človek ne gre niti za rdečo nit v kontinuiranem znanju, razen v najosnovnejših znanjih. Iz teh vidikov, ki so danes prisotni v svetu, pravzaprav izhajajo zahteva po kontinuiranem, permanentnem izobraževanju. To torej ni nekaj, kar si je nekdo izmislil, da bi bil moderen. To je imperativ današnjega, še bolj pa jutrišnjega dne.

Ko je Bulc ugotovil, da smo tudi pri nas vgradili v težo o izobraževanju, o katerih je razpravljala zvezna skupščina, bistvene značilnosti izobraževalnega koncepta, ki je danes prisoten v svetu in dali primeren podatek izobraževanju zaposlenih, pa je dodal, da je v težah vendarle še prisotna zavestnost: v naš obstoječi izobraževalni sistem, glede na življenje, ki smo ga sami živeli včeraj. Navedel je primer:

Med tri in pol milijoni zaposlenih v Jugoslaviji lahko ločimo nekaj kategorij. Najmočnejša je verjetno kategorija — prema — zaposleni sledi pa jih — nekoliko zaposleni. Ti dve kategoriji predstavljata tri četrtine zaposlenih. Toda kadar se pogovarjamo o zaposlovanju, govorimo najtežje le o nezaposlenih. Prav je, da se o njih pogovarjamo, še posebej zato, ker je kvalifikacijska struktura nezaposlenih pogosto boljša od zaposlenih. Vendar se moramo prvenstveno pogovarjati o prvi in drugi kategoriji, t. i. o premo zaposlenih in o neustrezno zaposlenih. Če se bomo začeli pogovarjati o teh, potem bomo videli, da je naš vzgojno izobraževalni sistem gluha za te naloge. Nezagotovo bomo ugotovili, da se brigamo samo za nove generacije, obstoječe, na katerih temelji vse novo, pa prepustimo njim samim...

MORALI SMO PRITI DO NEKIH SKUPNIH DRUŽBENIH POGOJEV

Konec lanskega decembra, ko sta pristojna odbora Zbora narodov in Prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine sprejela »Predlog resolucije o razvoju vzgoje in izobraževanja na samoupravnih osnovah«, je uredništvo Ekonomske politike zastavilo predsedniku Zveznega sveta za prosveto in kulturo Vuklavinu Mičunoviču vrsto zanimivih vprašanj v zvezi z načrtovanjem konceptom izobraževalnega sistema v Jugoslaviji. Med drugim je izprašani odgovoril tudi na vprašanje, kako dolgo je nastajal in »dozoreval« koncept, ki naj dobi svoj izraz v »resoluciji«.

»Vidite, je dejal, mnogi mislijo, da smo dolgo pripravljali ta dokument, ki ga bo sprejemala skupščina (zvezna). Menda teče zdaj peto leto, kar pripravljamo ta dokument...

... Reforma je spodbudila in pospešila dinamiko gospodarskega razvoja in demokratizacijo družbe, to pa je porodilo zahtevo in tudi možnost, da so se dejavniki izven izobraževalne sfere začeli boriti za to, da bi upoštevali in uresničevali njihove interese in tako so se začele javljati tudi zahteve nasproti šoli. Prvi prodor v smislu uresničevanja teh zahtev so opravile s svojim delom delavske univerze. Prevzemale so del dela pri došolanju ljudi in del dela pri izvenšolskem izobraževanju...

... Torej nam je bilo potrebnega precej časa, da smo osvojili spoznanje o tem, da je znanje proizvodna sila in da je izobraževanje dejavnost, ki daje to znanje. Toda ne izobraževanje v smislu klasične šole, marveč izobraževanje, organizirano kot permanentna dejavnost. Če gledamo na načrt resolucije kot na neke vrste bilanco tistega, do česar smo se dokopali v preoblikovanju družbene zavesti, potem se zdi, da je bilo nujno, da je medtem poteklo pet let. Ze poprej bi lahko našli vse tiste zahteve, ki so zdaj naše svoje mesto v načrtu resolucije, toda s tem ne bi dosti dosegli. Morali smo priti do nekaj skupnih družbenih pogojev, da smo začeli razgovor o pravih vprašanjih in da iščemo zanj prave rešitve...

KLIC PO OSVEŽITVI

Poiskati značilnosti občnega zbora stanovske organizacije, kakršna je Zdrženje dramskih umetnikov Slovenije, ni lahka stvar. Razlogov za to je več in ni poslednji, da se v obdobju, ki ga označujemo z večjo ali manjšo krizo gledališč na Slovenskem, napisane besede in njihov pomen s tem v zvezi zelo natančno merijo. Končno je to tudi prav.

Naj torej tvegam in poskušam s srečno roko opraviti selekcijo nekaterih značilnosti tega občnega zbora. Za uvod naj ponovim besede dosedanjega predsednika Aleksandra Valiča, ki je izrazil željo, da bi zaključki zbora usmerili delo v realnejše in vplivnejše tokove in dodam sama po občnem zboru, da je želja bila zelo skromno uresničena. V prepričanju, da osnovni problemi gledališč, njihovega samoupravljanja in njihovega materialnega položaja ne bodo zadovoljivo rešeni vse dotlej, dokler ne dobimo gledališkega zakona, so udeleženci zbora sklenili nasloviti na Skupščino SRS zahtevo, da s sprejemom zakona kar se da najbolj pohiti. Zahteva je verjetno zelo utemeljena — čeprav ocene na občnem zboru o tem, kolikšen je bil doslej interes dramskih umetnikov za snovanje tega zakona, nekako ni sorazmerna tej naglici. Slišali smo, da razen mariborskega pododbora v zvezi z osnutkom zakona ni bilo iz vrst ostalih delavcev, ki naj jim ta zakon odpre nove perspektive dela, opaziti kaj več soustvarjalnih naporov. In zdi se mi vredno omeniti morebitno iluzijo, da konkretne odnose in razmerja, bodisi po kulturnih ali materialnih merilih, lahko do kraja razreši zakon. Konkretnega an-

gažiranja dramskih umetnikov katerikoli zakon gotovo ne bo nadomestil. O iskanju vsebinske podobe delovanja in močnejšega vplivanja Zdrženja dramskih umetnikov Slovenije — kajti tudi to je neka kriza — je na občnem zboru marsikdo razmišljval. V enem izmed poročil smo slišali samokritično ugotovitev, da žal na vsakem občnem zboru predvsem in največ govore o kolektivnih pogodbah z RTV in filmskimi podjetji, medtem ko se na primer sodrugi v Srbiji lahko ponašajo ne le z marsikatero uspešno izpeljano akcijo v materialno korist srbskih dramskih umetnikov, pač pa tudi z marsikatero kulturno vredno in družbeno pomembno akcijo. Ker so delovne razmere in vrednotenje umetniškega dela izven gledaliških hiš za člane združenja izrednega pomena, so tudi tokrat govorili o perspektivnem reševanju tega problema, o novi možnosti sklepanja pogodb med avtorsko agencijo kot predstavnikom izvajalčevih pravic in RTV Ljubljana oziroma filmskimi podjetji. Tudi tokrat, kot že nekaj let nazaj, pa so padale besede o »stavkakah« ki rušijo napore za kolektivne pogodbe in pristajajo na nižje honorarje, se pravi na neprimerno vrednotenje dela. Naj

bo kakorkoli, veliko modrost ob tem je povedal nekdo, ki je citiral mnenje nekoga mladega umetnika: Nočem kvartiti vaše akcije, a živeti moram. Tudi to se v realnosti dogaja. Zelo velik poudarek pa je dal letošnji občni zbor spoznanju, da je vrata združenja potrebno širše odpreti mladim ljudem, absolutom in diplomantom akademije, kakor tudi skozi redno delo preizkušenim talentiranim amatierjem. Zaradi pozitivne družbenega dela; zaradi stanovskih problemov tudi tistih mladih, za katere možnost do dela še ni realnost in katerih strokovno in umetniško pripravljenost še premo preverjamo; zaradi stimulacije njihove umetniške zainteresiranosti in drugo. In morda ni od muh dodat, da bo morebiti res prekravitve združenja z mladimi, tudi z njihovimi interesi in njihovimi pogledi na pota gledališča in gledališčnikov, prinesla ob prihodnji občni zbor večji obisk v dvoranah in večjo zavzetost.

SONJA GAŠPERŠIČ

OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA KREDIT
ribnica

ŠE ENO NOVO DELOVNO PODROČJE LITIJSKE DELAVSKE UNIVERZE

Profesorji med gospodarstveniki

O bogati in razvejani dejavnosti litijske delavske univerze smo na straneh našega časnika že nekajkrat poročali. Vodstvo te izobraževalne ustanove pa ni zadovoljno z dosegjenimi rezultati. Vztrajno išče nova področja svoje dejavnosti in si kljub težavam, s katerimi se srečuje v razširjanju procesa izobraževanja ljudi, nabira novih spoznanj in izkušenj.

V tej izobraževalni ustanovi so namreč pred nedavnim razširili svoje že tako bogato in plodno sodelovanje v ljubljansko Ekonomsko fakulteto. Z njeno pomočjo je delavska univerza začela prirejati tudi strokovna predavanja za gospodarstvenike. Center za izredni študij bi v sodelovanju s profesorji ljubljanske Ekonomske fakultete organiziral vrsto predavanj po podjetjih z namenom, da bi zlasti vodilne delavce, pa tudi druge, seznanjali z dosežki ekonomskih znanosti. Med zanimivimi temami, ki so jih izbrali, se bodo zvrstila predavanja o sodobnih metodah planiranja, kot planiranje produktivnosti, rentabilnosti, planiranje nabave, planiranje internih transportov in podobno. Zanimive bodo tudi teme s področja mehanografske obdelave podatkov, in sicer uporabe elektronskih računalnikov v gospodarstvu, skladiščenja in oblikovanja struktur podatkov, zbiranje in ustvarjanje podatkov v administrativnih službah. Profesorji ljubljanske Ekonomske fakultete bodo poleg tega pred-

vali o finančnem poslovanju, računovodski službi, zlasti v zvezi z vrednotenjem zalog na obratna sredstva in finančnih rezultatov, o vplivu obsega poslovanja na finančne rezultate in odločitve na osnovi variabilnih stroškov, prisojanja in obračunov storitev ob uporabi standardov ter presojanja uspešnosti poslovanja in podobno.

VSESTRANSKI RAZMAH

Litijska delavska univerza bo letos izobraževala okrog 4000 odraslih in mladih ljudi. Zanimivo je, da je njen lanski promet znašal že okrog 600.000 din in se je torej uvrstila med največje izobraževalne ustanove v Sloveniji. Za letošni je univerza zastavila izredno širok in zahteven program.

Naj omenimo, da se je celo lotila obnove kinematografa v Litiji. Po njeni zaslugi bodo temeljito obnovili dvorano in soplepjo. Prizadeva si tudi za razširitev obstoječe knjižnice, ker je na njenih polkah za zdaj samo okrog 5000 edicij. Lani so

sicer kupili okrog 400 novih leposlovnih in strokovnih knjig, vendar je to za litijske potrebe premalo. Prav posebej pa bi želeli posredovati dobro knjigo na litijsko podeželje, ki je zelo obsežno, nima pa nobenih možnosti za obstoj in delovanje svojih podružničnih knjižnic. V delavski univerzi se zavzemajo za to, da bi ljudem na vaškem območju nudili vsaj potujoče kovčke knjig. Za to pa bi potrebovali najmanj 40 odstotkov več denarja kot ga prejemaajo zdaj.

MILAN VIDIC

Poletni tečaji tujih jezikov (ali plavanje po nemško in angleško)

Delavska univerza »Boris Kidrič« iz Ljubljane bo ob sodelovanju s turistično organizacijo »Alpe-Adria« letos prvič organizirala tudi poletne intenzivne tečaje tujih jezikov. Na ta način želita omenjeni organizaciji omogočiti našim delovnim ljudem, da bi združili cenen, prijeten in lep dopust s koristnim tečajem tujih jezikov; za začetek in po želji angleščine ali nemščine.

Po programu bi letos organizirali dva takšna, tri tedne trajajoča tečaja, ki bi bila v Pulju in bi se začela 5. junija, oziroma 27. julija. Ker bi tečaja potekala po programu običajnih intenzivnih tečajev, bi vsi tisti, ki bi z uspehom zaključili tečaj, šolanje lahko nadaljevali v okviru rednih tečajev tujih jezikov, ki jih organizira delavska univerza »Boris Kidrič« Ljubljana ali katere druga delavska univerza.

Z željo, da bi se tečajniki kar najbolje počutili, bo turistična agencija »Alpe-Adria« poskrbela tudi za to, da bi skupaj s tečajniki lahko letovali tudi njihovi svojci. V ta namen bodo poskrbeli tudi za posebno varstvo otrok v starosti od treh do dvanajstih let. Jeseni bomo še poročali o uspehu prvih tovrstnih jezikovnih tečajev pri nas.

-MG

POROČAJO NAM

- Slovenska Bistrica: INICIATIVNI ODBOR KULTURNE SKUPNOSTI
V javni razpravi o osnutku zakona o kulturnih skupnostih in o financiranju kulturnih dejavnosti, ki je bila v Slovenski Bistrici, so še posebej poudarjali vlogo republike pri ohranjanju kulturnih spomenikov, kakršnih je v tej občini zelo veliko in v zvezi z njih ohranjanjem nastajajo tudi glavni problemi financiranja kulture v občini. Poleg tega so poudarili vlogo kulturno amaterske dejavnosti na svojem območju, ki ima zlasti na podeželju izredno življenje in občini nanjo posebno računati. Opozorili pa so tudi na potrebo večje organiziranosti v republikah glede kulturne izmenjave z zamejskimi Slovenci. Izvolili so tudi iniciativni odbor za občinsko kulturno skupnost.
VIKTOR HORVAT
- Obala: LIKOVNIKI-AMATERJI PRIPRAVLJAJO RAZSTAVO
V okviru Obalnega sindikalnega sveta Koper je v preteklem letu začela delati sekcija likovnikov-amaterjev. Junija lani je v počastitev 50. obletnice sindikatov sekcija pripravila razstavo v Kopru, ki je lepo uspela. Pred novim letom je člane sekcije povabil Obalni sindikalni svet na srečanje, na katerem so jim izrekli zahvalo za prispevanost in izročili sekciji denarno podporo. Člani sekcije pa so sklenili, da bodo podobno razstavo, le še z večjim številom razstaviljavev, priredili ob letošnjem prvem maju.
K. C.

KRATKO IN JEDRNATO

● LJUBLJANA

Tudi letošnje zimske počitnice bo preživelo več kot 1000 študentov-smučarjev na najbolj znanih smučiščih Gorenjske. Vsa študenta, na univerzi računajo, da jih bo blizu 1100, bo preživel na dillcah sedem dni. Polna cena bivanja bo veljala v Kranjski gori 270 dinarjev, v drugih krajih pa 235. Študenti bodo plačali seveda precej manj, ker bodo del stroškov krije fakultete oziroma komisija za zunajmaddno, tehnično in letno vzgojo pri univerzitetnem svetu.

● NOVO MESTO

Novomeški košarkarji bodo ta mesec začeli redno trenirati v telovadnici gimnazije. Treninge bo vodil Andrej Petrič, ki se je vrnil iz ZRN. Novomeški ljubitelji košarke pričakujejo odslej dalje boljše uspehe, kot so jih dosegli Novomeščani v jesenskem delu prvenstva.

● MEDVODE

Ekpa smučarjev tovarne Color je gostovala v avstrijskem mestu Bad Kleinkirchheim, kjer se je pomerila z ekipo Vianova Kunstharz v veslalomu. Na 1100 metrov dolgi progi z 23 vrtači je nastopilo 54 tekmovalcev in tekmovalk v treh kategorijah. Ekipno zmago in prehodni pokal so osvojili domačini in se tako odločili za lanski neuspeh na Voglu.

Rezultati:

Clani do 32 let: 1. ing. Daimer (V); 2. Matijevec (C); 3. Supper (V). Clani nad 32 let: 1. Rožnik (C); 2. ing. Zatloukal (V); 3. dr. Kolmayer (V).

Clanice: 1. ing. Kaufmann; 2. Fisher; 3. Kinselmann (vse Vianova)

F. ROZMAN

● SLOVENSKA BISTRICA

V organizaciji šahovskega društva Slov. Bistrica je bil društveni brzoturnir, ki se ga je udeležilo veliko številu članov.

Turnir, kakor tudi društveno prvenstvo posameznikov, sta namenjena predvsem pripravam na srečanja v štajerski šahovski ligi, ki se bo pričela že prihodnji mesec.

Največ uspeha na turnirju je imel Sorsak Franc, ki je osvojil 11 točk. Sledijo: Lešnik Maks 9,5, Vreš Istok 8, Repnik Konrad 8, Burič Nikola 7,5 točk itd.

V. H.

Šahovsko društvo v Slov. Bistrici je organiziralo društveno šahovsko prvenstvo posameznikov v dveh skupinah. V prvi tekmujejo drugo in tretjekategorniki, v drugi skupini pa četrtokategorniki in člani brez kategorij.

V prvi skupini trenutno vodita Sorsak Franc in ina. Cisar Stefan (ki ima dve srečanja manj) s 7,5 točke. Sledijo: Repnik Konrad 6,5, Soster Anton 6 točk, Burič Nikola itd.

V drugi skupini vodi Ivanovič Simon pred Ivančič Danilom. V. H.

NA OBČNEM ZBORU OŠS SLOVENSKA BISTRICA SO RAZPRAVLJALI TUDI O REKREACIJI ZAPOSLENIH

Letni dopust naj služi oddihu in sprostitvi!

Komisija za rekreacijo pri ObSS sodi, da je število aktivnih delavcev na športnem področju kljub vsemu še vedno nizko in da bo potrebno rekreacijo v prihodnje še bolj popularizirati

»Vse večje želje po višji stopnji produktivnosti zahtevajo od delavcev, da se na delovni proces tudi pripravljajo. Ob tem se seveda vse bolj pogosto poraja vprašanje, kako in kje nuditi delovnemu človeku čim boljše pogoje za reprodukcijo lastne delovne sile. Ugotavljamo, da so zastavljeni koncepti na tem področju naštetili na ugoden odmev pri delovnih organizacijah, vendar da vse skupaj še vedno ne temelji na racionalni osnovi. «sno slišali na minulem občnem zboru občinskega sindikalnega sveta v Slovenski Bistrici.

NEIZKORIŠČENE MOŽNOSTI NA POHORJU

Tudi v letu 1968 je organizirala komisija za rekreacijo športne igre sindikatov občine Slovenska Bistrica in to v sedmih disciplinah. Komisija se je odločila za tiste panoge, za katere vlada med delavci največji interes.

V Slovenski Bistrici danes ugotavljajo, da dobivajo igre vse večji pomen, saj se jih udeležuje iz leta v leto večje število

delavcev. Na tretjih igrah, to je leta 1968, je sodelovalo že 16 osnovnih organizacij, tekmovalci pa so se pomerili v sedmih športnih panogah. Vsega skupaj je bilo več kot 300 nastopajočih...

Komisija sodi, da je ob 5300 zaposlenih to število kljub vsemu nizko, zato bo potrebno v prihodnje rekreacijo še bolj popularizirati in uvesti stalne oblike dejavnosti znotraj delovnih kolektivov. Z medobčinskim sodelovanjem so dobile športne igre širši in kvalitetnejši značaj, rezultati pa nazorno kažejo, da so dosegli predstavniki delovnih kolektivov iz Slovenske Bistrice solidne rezultate.

Prav na račun vsakoletnih športnih iger v okviru sodelovanja šestih občin na športnem področju je za minulo leto razdelila komisija za rekreacijo igre na dva dela.

V tem letu se igre nadaljujejo v vseh tistih panogah, ki so vključene v medobčinski program. Istočasno pa pomenuje izbirno tekmovalce za tekme v medobčinskem merilu.

»Možnosti letnega oddiha v domovih delovnih organizacij so iz leta v leto večje kljub nekaterim nesmotnim odločitvam v preteklosti. Miselnost, da je dopust razkošje, je vse bolj preživeta. Pogoji za letovanje naših delavcev pa kljub vsemu še vedno niso najboljši. Ob tem moramo poudariti, da se odpirajo velike možnosti na Pohorju, kjer bi bilo ob angažiranju širšega kroga delovnih organizacij možno ustvariti močan rekreacijski center, ki bo sposoben nuditi delavcem oddih skozi vse leto. Akcija za izgradnjo smučarske vlečnice pa je že v teku... «so povedali na občnem zboru v Slovenski Bistrici.

SKLEPI IN NAČRTI

Naloge oziroma naloge za bodoče delo sindikatov na območju Slovenske Bistrice so na področju skrbi za oddih in rekreacijo zaposlenih naslednje:

- sindikati bodo morali analitično spremljati višino izplača-

nih regresov in število zaposlenih, ki izkoriščajo možnost letnega oddiha;

● vse prepogost pojav je, da delavci v času dopusta izkoriščajo svoj delovni potencial na račun raznih zaposlitev, kar nedvomno negativno vpliva na delovno sposobnost posameznika

PRIDOBITEV ZA VRHUNSKA TELOVADCA

NOVA ŠTUDIJSKA TELOVADNICA

Gimnastična zveza Slovenije, zlasti pa njena revija »Gimnastika« si že več kot dve leti intenzivno prizadevata za gradnjo nove študijske telovadnice v Ljubljani. Sedanja študijska telovadnica, v kateri vadijo naši najboljši telovadci: Miro Cerar, Janez Brodnik, Milenko Kersnič, Miloš Vratič, Martin Srot in drugi, je resnično podobna pravi štali, kot se je izrazil Yukio Endo, vodja japonske reprezentance na mednarodnem gimnastičnem tekmovalju v Ljubljani lani v oktobru.

Prizadevanja Gimnastične zveze Slovenije in revije »Gimnastika« za gradnjo nove študijske telovadnice so te dni že rodila prve sadove. Minulo sredo je inž. Miha Košak, predsednik skupščine mesta Ljubljane, ponovno sprejel predstavnik Gimnastične zveze Slovenije, kjer so se dogovorili o gradbenem odboru, lokaciji telovadnice in o virih financira-

in uspeh delovne organizacije sploh;

● športna društva so finančno še vedno vse premalo močna, da bi lahko vključevala več delovnih ljudi v svojih vrstah in s tem omogočila aktivno rekreativno športno dejavnost.

Kratek oddih, pa spet na dilce!

KOPER

Tekmovanja ob 8. marcu

Komisija za šport in rekreacijo pri Obalnem sindikalnem svetu Koper je razpisala tekmovanje v počastitev 8. marca za ženske v šahu, streljanju in kegljanju. Tekmovanja v omenjenih disciplinah bodo samo posamezno, tekmovalke v šahu pa bodo igrale vsaka z vsako. Tekmovanje naj bi bilo zaključeno 1. marca. Podelitev pokalov, medalj in diplom pa bo v sredo, 4. marca. Komisija ugotavlja, da je iz leta v leto večje število žensk, ki se prijavljajo za razna športna tekmovanja. Posebno številno se udeležujejo športnih tekmovanj v kegljanju, ki postaja vedno bolj množični šport obalnega območja.

K. C.

Sprejet program dela

Komisija za šport in rekreacijo, ki jo že vrsto let uspešno vodi Robert Stropnik iz Tomosa, je sprejela svoj program dela za leto 1970. Iz programa izhaja, da bo v tem letu komisija organizirala dnevno rekreacijsko smučanje na Livku, razpisala spomladanske delavsko-športne igre (najboljše ekipe v posameznih disciplinah spomladanskih delavsko-športnih iger se bodo udeležile troboja sindikalnih ekip iz Kopra, Nove Gorice in Postojne), junija bo razpisala tekmovanja v plavanju, jeseni pa jesenske sindikalne športne igre.

CELJE

Zbor nogometnih sodnikov

Pred dnevi so se na 15. skupščini zbrali nogometni sodniki celjske sodniške podzveze. Med udeleženci so bili tudi predstavniki Republiške zveze nogometnih sodnikov — Peter Janežič, občinske zveze za telesno kulturo Celje — prof. Metod Klemenc, Nogometne podzveze Celje — Mirko Presinger ter predstavniki klubov iz Celja, Radeč in Rogaske Slatine.

Predsednik sodniške organizacije v Celju, Janko Vagner, je v svojem poročilu kritično ocenil dosedanje delo in podal program dela za prihodnje obdobje. Omenil je zasluge nogometnih sodnikov pri organizaciji sindikalnih športnih iger v velikem in malem nogometu. V teh dveh panogah je v lanski sezoni nastopilo blizu 500 igralcev. Vse te tekme so vodili celjski nogometni sodniki. Prav oni so tudi veliko prispevali, da so se ta tekmovanja odvijala v zadovoljstvo organizatorjev in tekmovalcev.

V nadaljevanju skupščine so izvolili nov upravni in nadzorni odbor. Za predsednika za so ponovno izvolili dolgoletnega vodjo celjskih sodnikov Janka Vagnerja. Ob koncu so podelili priznanja dolgoletnim in zaslužnim članom sodniške organizacije: Janku Vagnerju, Mirku Presingerju, Ivu Blekaču, Franju Orlu, Marjanu Golešu, Jožetu Romihu in Stanetu Pertinaču. Janko Vagner pa je prejel še plaketo Nogometne zveze Jugoslavije.

mb

Ali veste...

... da je Planinsko društvo matica v Mariboru že pred novim letom natisnilo program izletov za letošnje leto. Do konca februarja bodo izleti le nedeljski, z mesecem marcem pa bodo na vrsti tudi daljši;

... da je PD Kozjak iz Maribora natisnilo poseben koledar v nakladi 1500 izvodov. Iz dohodkov, ki so jih dobili v reklamne namene, bodo podprli delo društva, še posebej mladinskega odseka;

... da je bil minulo leto najbolj množičen izlet planincev obisk drugega zbora planincev PTT Slovenije pri Poštarski koči pod Plešivcem, ki se ga je udeležilo 395 članov, mladincev in pionirjev PD PTT Ljubljane;

... da je v ljubljanskih planinskih PTT društvih včlanjenih kar 850 ljudi. To pomeni, da se je minulo leto vsak pripadnik te organizacije skoraj trikrat udeležil skupnega izleta ali ene izmed akcij društva;

... da je po še vedno nepopolnih podatkih naraslo število organiziranih planincev v minulem letu v Sloveniji od 58.079 v letu 1968 na 59.000.

Inž. Miha Košak, predsednik skupščine mesta Ljubljane, je tudi to pot prizadevnim inicijatorjem gradnje študijske telovadnice v Ljubljani obljubil vso podporo mesta. Skupščina mesta Ljubljane naj bi za gradnjo tega prepotrebega športnega objekta prispevala 50 do 100 milijonov starih dinarjev, del sredstev za gradnjo bo prispeval Komite za šport in telesno kulturo pri izvršnem svetu Slovenije, predstala sredstva pa bo zbral gradbeni odbor od slovenskih gospodarskih organizacij. Nova študijska telovadnica montažnega tipa naj bi bila zgrajena že letos in bo predvidoma veljala 400 milijonov starih dinarjev.

Gradnjo telovadnice bo vodil poseben gradbeni odbor, v katerem bodo športni in družbeno politični delavci, med njimi inž. Jože Valentinčič, podpredsednik gospodarske zbornice Slovenije in predsednik GZS, inž. Ciril Mravlja, direktor Združenega železniškega transportnega podjetja Ljubljana, inž. arch. Jelo Oman, z ljubljanskega urbanističnega zavoda, Miro Cerar, večkratni olimpijski in svetovni prvak v gimnastiki in drugi. Častni predsednik gradbenega odbora pa bo inž. Miha Košak, predsednik skupščine mesta Ljubljane.

Ob tej priložnosti naj povezo, da bo Gimnastična zveza Slovenije potem, ko bo telovadnica zgrajena, v njej ustanovila posebno gimnastično društvo, ki bo vzgajalo vrhunske telovadce.

M. Ž.

MARKOVCI

Čimprej novo telovadnico!

Konec minulega meseca je imelo svoj redni občni zbor eno od najboljših telesnovzgojnih društev v ptujski občini — TVD Partizan Markovci pri Ptuju.

Morda vse to niti ne bi bilo tako zanimivo, če ne bi bilo to društvo, v katerem so večinoma ljudje s podeželja, na izrazito kmetijskem področju v ptujski občini. Društvo ima danes več kot 350 pripadnikov, ki dosegajo pri svojem delu izredno lepe uspehe. Tako se poleg splošne telesne vzgoje ukvarjajo še z roketometom, nogometom, gimnastiko, plavanjem, kolesarstvom, atletiko in končno tudi z folkloro, saj so prav Markovci zelo dobro poznani širom naše republike po svojih pustnih običajih — kurentih.

Iz obširnega poročila, ki ga je podala načelnica društva, Rozika Kos, je bilo razvidno, kako imenitne uspehe je dosegalo to društvo v minulem letu in kakšne načrte ima za letošnje leto. Pri vsem tem je treba poudariti, da je vsa dejavnost društva potekala v glavnem na letnem telovadišču, ker jim zelo primanjkujejo pokriti prostori, ki si jih vsi pripadniki že dolgo zelo želijo.

Njihova največja želja, da bi dobili novo telovadnico, pa se je že začela uresničevati, saj delajo s polno paro na tem, da bi bila telovadnica čimprej zgrajena in predana svojemu namenu. To bo za društvo tudi največji trenutek v letošnjem letu, ko slavimo 25-letnico telesne kultu-

re v novi socialistični Jugoslaviji.

Telovadnica bo služila tudi šolski mladini, ki jo bo pridno uporabljala, saj je tudi šola še vedno brez telovadnih prostorov.

Pri vsem tem jim verjetno samo prispevki domačih članov ne bodo pomagali, zato upajo, da jim bo priskočila na pomoč tudi skupščina občine Ptuj, saj želijo, da bi ta telovadnica bila tudi spomenik 18 padlim članom, ki so padli v NOV in so bili že pred vojno aktivni člani telesnokulturnih organizacij v tem kraju. Po vseh dosedanjih uspehih sodeč, smo pričrčani, da bodo v Markovcih v celoti uspeli in, da bodo uspehi športnikov v bodoče še večji.

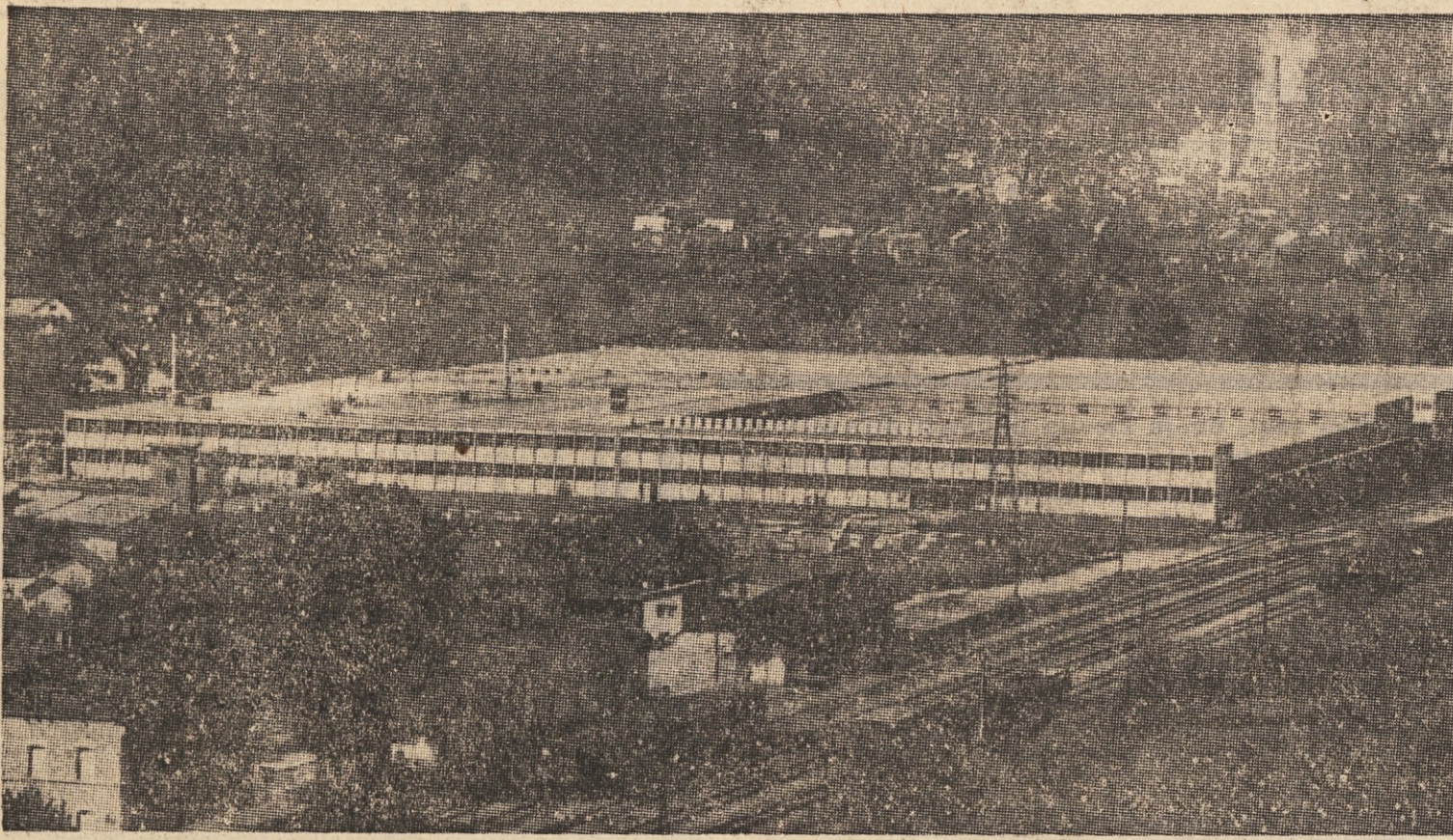
M. F.

ROŽNIK TOVARNA MODNE OBUTVE LJUBLJANA

LJUBLJANA, TRŽAŠKA 108

KO KUPUJETE OBUTEV, POGLEJTE ŠE NAŠO KOLEKCIJO!

NAŠI IZDELKI SO MODERNI IN KVALITETNI!

Pogled na tovarno gospodinske opreme »Gorenje« Velenje

INTEGRACIJSKI PROCESI TOVARNE GOSPODINSKE OPREME »GORENJE« VELENJE

Samo letos milijon izdelkov

Ob koncu minulega leta se je k velenjski tovarni gospodinske opreme priključil tudi 1650-članski kolektiv tovarne elektromotorjev »Sever« iz Subotice. Še prej pa se je pripojilo h »Gorenju« tudi domače velenjsko podjetje Chrommetal. Razvoj velenjskega »Gorenja« bo prav gotovo pripravil do razmišljanja še mnoge druge delovne kolektive, da se mu pripojijo, predvsem tiste, ki zdaj z »Gorenjem« sodelujejo kot kooperanti. Gorenje vse bolj prodira tudi na tuje tržišče. V Ljubljani so te dni predstavniki tovarne podpisali sodelovanje z zahodnonemško firmo Bauknecht. V ZRN bodo v petih letih izvozili za 8 milijonov dolarjev peči na olje.

Slediti razvoju tovarne gospodinske opreme »Gorenje« iz Velenja, je v zadnjem času razmeroma težko.

Leto dni danes namreč pomeni za »Gorenje« prejšnje celo desetletje.

Na primer: od 1958 do 1967. leta so izdelali v »Gorenju« skupaj 950.000 najrazličnejših gospodinskih aparatov, med njimi so prevladovali pralni stroji, električni in plinski štedilniki ter v zadnjem času tudi hladilniki. Toliko, oziroma še več kot milijon najrazličnejših gospodinskih aparatov pa bodo izdelali samo letos.

LANI NAD POL MILIJONA IZDELKOV

Ne glede na to, da smo se to pot odločili nekaj več napisati o integracijskih procesih velenjske tovarne gospodinske opreme, je prav, da najprej zastavimo vprašanje:

● Kakšen poslovni uspeh je v minulem letu dosegel blizu 2500-članski kolektiv »Gorenja«?

Odgovoril je IVAN ŽIVKO, šef prodajne službe v tovarni: »Za naš kolektiv je bilo minulo poslovno leto izredno uspešno, saj smo izdelali in prodali kar 552.600 gospodinskih aparatov, leto poprej pa 307.982 gospodinskih aparatov. Če te izdelke spremenimo v dinarje, potem je bil lani naš promet 61 milijard starih dinarjev, predlanskim pa točno za polovico manjši. Razen že znanih naših izdelkov, to je pralnih strojev, električnih in plinskih štedilnikov, smo lani izdelali in prodali tudi 59.000 hladilnikov. Od celotne proizvodnje smo za blizu 3,5 milijona dolarjev tudi izvozili naših izdelkov, polovico na zahodno, polovico pa na vzhodno tržišče.

Samo v decembru lani smo izvozili 10.000 naših izdelkov. Ob takšnem prometu in ob visoki amortizacijski stopnji — mimoregreda povedano ta pri nas znaša 60 odstotkov — smo pripravili za sklade precej denarja, blizu 8,5 milijarde starih dinarjev. To je toliko, da si lahko lahko zgradimo dve novi tovarni...«

Komentar k vsemu, kar je povedal tovariš Živko, verjetno niti ni potreben.

Ničkolikokrat smo namreč podrobno opisali že v prejšnjih sestavkih o razvojni poti »Gorenja«, da takšne rezultate pogojuje dobro izdelan proizvodni program, najsodobnejša tehnologija, nenehna modernizacija proizvodnih procesov, izpopolnjevanje organizacije dela in stalno zmanjševanje poslovnih stroškov.

INTEGRACIJSKI PROCESI

»Gorenje« iz Velenja je organizacijo proizvodnje in tehnoloških procesov v vsej svoji razvojni poti, zlasti pa v zadnjem času tako izpopolnilo, da je ob njem, ne samo v Sloveniji, marpo vseh državi zrasla vrsta kooperantskih podjetij, ki proizvajajo sestavne dele za končne izdelke — pralne stroje, štedilnike, hladilnike, peči. To je tudi normalna pot za še višjo obliko sodelovanja med kooperanti in »Gorenjem« — za integracijo.

»Gorenje« in nekateri njegovi kooperanti so že krenili po tej poti. Lani se je h »Gorenju« pripojilo najprej velenjsko kooperantsko podjetje »Chrommetal«, ki je nekje v senci »velikana« zraslo iz navadne ključavničarske delavnice v sodobno tovarno. Komaj mesec dni tega je, ko se je h »Gorenju« priključil tudi blizu 1650-članski kolek-

tiv tovarne motorjev »Sever« iz Subotice. Slišati je, da je bila to v zadnjem času, v jugoslovanskem merilu ena najbolj presrečeneh pripojitev kooperanta k proizvajalcu finalnih izdelkov. Subotički »Sever«, ki je poslej obrat »Gorenja«, je namreč že doslej precejšen del proizvodnih elektromotorjev prodal »Gorenju«, da so jih vgradili v pralne stroje. Po tej poti bodo morala prej ali slej iti tudi druga tovrstna kooperantska podjetja, če se bodo hotela obdržati, če bodo hotela iti v korak s tako razvito tovarno, kot je velenjska.

OBOJESTRANSKE KORISTI

Koristi v tej pripojitvi »Severja« h »Gorenju« pa nima le velenjska tovarna, marveč predvsem pripojena tovarna.

● Zakaj? smo spet povprašali Ivana Živka, šefa prodaje. »Se prej bi pojasnil, da je pobuda za pripojitev »Severja« k naši delovni organizaciji prišla z njihove strani. Prvič zato, ker mi od »Severja« vsako leto odkupimo precejšen del njihove proizvodnje in drugič zato, ker so v tej tovarni spoznali našo visoko poslovnost ter dobro uveljavljeno stisko s tujimi partnerji in ne nazadnje dobro organizirano servisno mrežo po vsej državi. Skupaj z nami kolektiv »Severja« vidi uspešen lasten nadaljnji razvoj. To lahko sodim tudi po tem, da se je kar 94 odstotkov članov kolektiva na referendumu odločilo za pripojitev. Blizu 1650-članski kolektiv Severja je lani naredil 9 milijard starih dinarjev realizacije. To je za razmeroma sodobno tovarno precej skromno. Zaradi tega smo takoj, ko se je »Sever« pripojil k nam, izdelali zanj letošnji proizvodni načrt.

Najsodobneje urejen proizvodni proces pri izdelovanju hladilnikov

Predvideli smo, da mora letos znašati realizacija »Severja« nič manj kot 16 milijard S dinarjev ob enakem številu zaposlenih.«

● Ali ni to pretiran skok za začetek?

»Menim, da ne. Samo z boljšo organizacijo dela na vseh nivojih ter z zmanjšanjem asortimenta proizvodnje elektromotorjev in z uvajanjem velikoserijske proizvodnje omenjenih iz-

— Če hočemo biti realisti, tovarišice in tovariši, in ostati kot taki, potem ne smemo mimo ocene, da so bili v reformiranem obdobju doseženi pomembni pozitivni premiki tako v pogledu stabilizacije našega gospodarstva, kakor tudi v pogledu konsolidacije pretečene, pereče in že tu in tam kar vprašljive situacije. V zavesti našega delovnega človeka se je znatno okrepilo spoznanje o gotovosti našega dinarja, z roko v roki z občutkom o večji socialni varnosti, vzlic posameznim vznemirljivim pojavom nepravilne socialne diferenciacije. V vrstah pozitivnih družbenih faktorjev je čutili vse večjo akcijsko angažiranost v smeri konkretiziranja načelnih izhodišč na nepo-

PODOBE NAŠEGA ČASA

Takšnega pa še nisem videl! Kaj misliš, kam meri?

— Mislim, da na cene!

— Torej bodo končno le obmirovale?

— Kaj še?! Saj jasno pravi, da je situacija pozitivna. Gor bodo šle...

— Aja, že razumem! Kateri pa?

— To je pa že teže reči! Čakaj, da malo pomislim!

Pomembni premiki

sredno politično akcijo, s čimer se ustvarja platforma za nadaljnje pozitivno sprejemljive premike na različnih sektorjih združenega samoupravnega dela.

V stran in na rob političnega delovanja pa so bile v reformiranem obdobju potisnjene etastično-birokratsko-menadžerske sile, ki bi hotele neodgovorno izsiljevati nesamoupravne rešitve, izven samoupravnega odločanja in brez upoštevanja vitalnih interesov našega delovnega človeka tako v vlogi in funkciji neposrednega proizvajalca, kakor tudi v položaju istočasnega koordinатора drugih ustvarjalnih aktivnosti v delovnih in drugih družbenih skupnostih. V novo gospodarsko leto vstopamo torej z izredno ugodno pozitivno bilanco tako v pogledu...

— Joj, kako se razgreva! šepne Tone Stefanu.

Delovnega človeka je naravnost povezal z gotovostjo dinarja, kar pomeni, da ne more iti za drugo, kot za olje, mast, vžigalice, pohištvo in morda še za kaj podobnega...

— Morda res! A kaj je mislil z delovanjem etastično-birokratskih sil, kaj praviš?

— Tu gre pa najbrž za elektriko in za ekonomske najemnine.

— Kdo bi si mislil, kaj? Še dobro, da zdaj vsaj prej povedo! Pred reformo so se cene zviševale kar čez noč, ne da bi kdo komu prej kaj namignil...

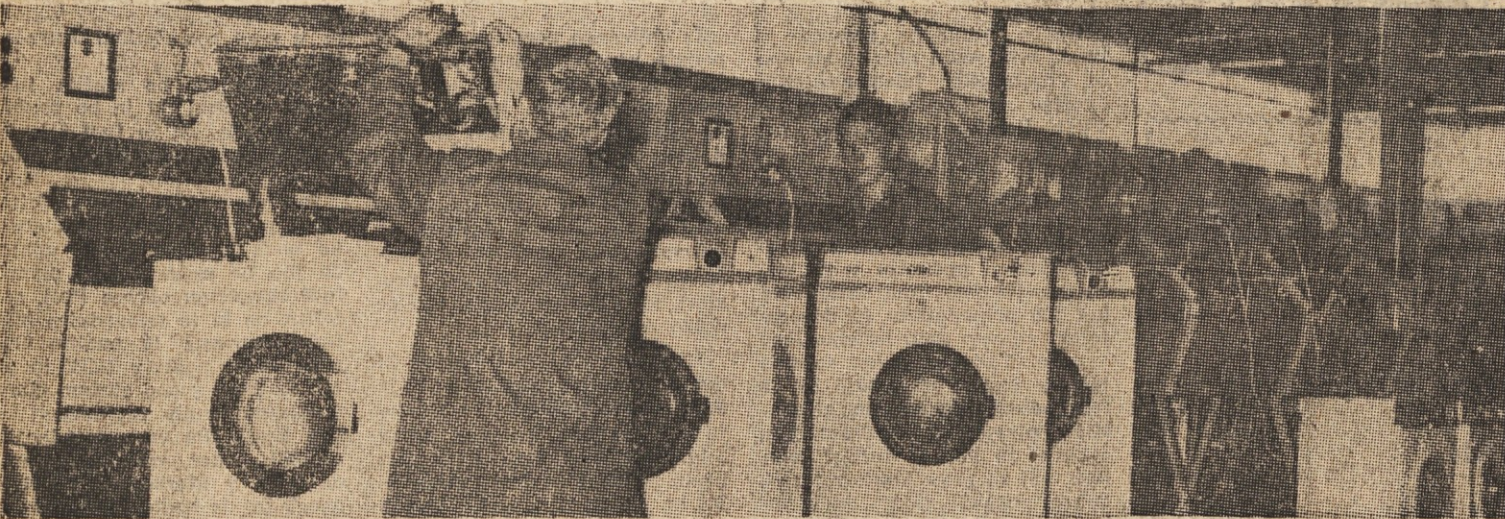
— Saj tudi zdaj ni mogoče reči, da kaj prej zveš.

— Naravnost ne, po ovinčkih pa, ne?

— Že, ampak postaviti moraš stvari na glavo...

— Vsaj nekaj je oprjemljivega. Prej pa še tega ni bilo, ne?

VINKO BLATNIK

Montaža pralnih strojev na tekočem traku

delkov, bo takšen skok mogoče doseči. Mimogrede naj povem, da bomo polovico proizvedenih elektromotorjev v Severju vgradili v naše finalne izdelke. Razen tega jih bomo 200.000 prodali Bauknechtu iz Stuttgarta, s katerim smo, kot je znano, podpisali pogodbo za proizvodnjo peči na olje v vrednosti 8 milijonov dolarjev itd.»

● Boste hkrati tudi kaj investirali v »Sever«?

»Analize so nam pokazale, da moramo v najkrajšem času dokončati začetno rekonstrukcijo v vseh obratih »Severja«. Tudi to nam bo, kot sem že rekel, letos omogočilo še podvojiti realizacijo in hkrati povečati tudi osebne dohodke zaposlenih od sedanjih povprečnih 80.000 S dinarjev, vsaj na 125.000 S dinarjev, kolikor trenutno znašajo povprečni osebni dohodki na zaposlenega v »Gorenju.«

PERSPEKTIVE IN NAČRTI...

Kar se nadaljnjih perspektiv in načrtov »Gorenja« tiče, so nam v velenjski tovarni obljubili, da jih bo do podrobnosti razgrnil njihov direktor v eni izmed prihodnjih številke De-

lavske enotnosti. Za zdaj pove- mo lahko le—to, da bodo v »Gorenju« že letos naredili 1 milijon najrazličnejših gospodinskih aparatov. Med njimi bo tudi mnogo novih velikih in malih gospodinskih aparatov. Hkrati računajo, da bodo že letos uresničili nad 100 milijard starih dinarjev.

M. ŽIVKOVIC

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta ZS za Slovenijo, izdaja CZP Delavske enotnosti v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 3137/1. Telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-931, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-2000-10-3204-486 - Posamezna številka stane 50 N-par - 50 S-din - Naročnina je četletna 6.50 N-din - 650 S-din - polletna 13 N-din - 1300 S-din in letna 26 N-din - 2600 S-din - Rokopisov ne vračamo - Poština plačana v gotovini - Tisk in kilesej CZP »Ljudska pravica« Ljubljana